

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgató-
tanácsának jelentése 1933 november 1-től 1935
november 1-éig.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Igazgatótanácsunknak mostani jelentése ismét két esztendőt ölel fel, 1933 november 1-től az 1935. év november 1-éig történetekről számol be.

Mivel jelentésünknek multkori formáját az igazgatótanács közigazgatási jelentését vizsgáló bizottság óhajainak megfelelő beosztásúnak találta, tehát mostani jelentésünk beosztásánál ugyanazt a rendszert alkalmazzuk:

Jelentésünk a következő öt részre tagozódik:

I. Közigazgatási ügyek.

II. Jelentés az egyházkerület ingatlanaiban történt változásokról, építkezésekről, díjlevél jóváhagyásokról.

III. Tanügy.

IV. Iratterjesztés.

V. Vagyonügyek.

Az I. és III. részt dr. Illés Gyula, a II. részt Almási Samu, a IV. részt dr. Darkó Ákos, az V. részt Mester Mihály előadótanácsos aai állították össze.

I. Közigazgatási jelentés.

Az a szomorú helyzetjelentés, amivel közigazgatási jelentésünket a mult alkalommal kezdenünk kellett, a most elmúlt két év alatt semmivel sem enyhült, sőt nem egy vonatkozásában súlyosbodott is.

A konverziós törvény végrehajtása nem tudta meggyógyítani a gazdasági életerőket, visszaállítani a normális hiteléletet. Az egyházi tisztviselők, a hívek élete most is a súlyos gazdasági válság keserves képét mutatja, egyházközségeink jövedelme a hívek egyre kevesbedő teherbírása következtében egyre csökken, az állami adókat, az egyházi életműködés fenntartására szolgáló — a lehetőség határáig lecsökkentett — rovatokat alig bírják hordozni. Az állami adókért nem egy helyt a lelkész, sőt kurátor magánvagyonát tették felelőssé az illetékes közegek.

Lelkészeink kongruája bár globális összegében valamivel emelkedett, ma sem éri el a létminimumot, sőt több helyt, különösen városi helyeken, néhány száz leura csökkentett.

A többségi egyházak kongruájával való egységesítés minden küzdelmünk, erőfeszítésünk ellenére sem sikerült.

Egyébiránt a kongruaügy jelenlegi helyzetét és az ez ügyben tett lépéseket részletesen a vagyonügyi jelentésünk fogja ismertetni.

A kongruacsökkentéssel párhuzamosan sújtja egyházkerületünket a vallásügyi miniszter úrnak az az intézkedése, hogy az elhalálozás, nyugalombavonulás vagy lemondás folytán megüresedő rendes lelkészi helyek kongruája a folyó költségvetési évre beszünttetik, illetve az ilyen helyre választott új lelkész csak akkor élvez kongruát, ha más kongruás helyről magával hozza, viszont ez esetben a másik egyházközség marad kongrua nélkül. Újonnan végzett segédlelkészek 1935 április elseje óta kongruás helyre nem voltak kinevezhetők. Az ilyen irányban tett felterjesztések, személyes intervenciók mai napig eredménytelenek maradtak.

Ha e rendelkezés tovább is fenntartatik, néhány év alatt számolnunk kell azzal, hogy a kongrua lelkészeinktől elvétejtik.

A nagyon súlyos anyagi helyzetben levő lelkésztestvé-

reinken Főtiszteletű Püspök úr segélyekkel, főképen tanítási segélyekkel igyekezett könnyíteni.

Isten különös kegyelme szenvedő egyházunk iránt, hogy lelkészeink ha kopott palástokkal is, de atyáinktól örökölt hittel állanak örhelyeiken és viselik gondját a nyájaknak, melyek reájok bizattak!

A nagy szegénységben a kálvinista hit ereje sok helyt most is áttör, templomok, iskolák épülnek, kicsiny gyülekezetek hívei két kezök munkájával, maguktól elvont adományaikkal öltöztetik omladozó templomukat, iskolájukat új köntösbe, nem egy helyt közöttük és velük együtt napszámoskodik a pap és tanító is!

Isten kegyelméből az új épülettel gyarapodott református kórház mellett ez év november 10-én felavathattuk és áldásos hivatásának átadhattuk a diakonissza testvérek részére épített új otthont.

Az elmúlt két év alatt nem tarthattuk meg a már ünneppé vált református hetet sem, bár nagyon nélkülözzük áldásos hatását. Mihelyt a körülmények megengedik, mindnyájan örömmel fogunk sietni e testvéri találkozókra.

A nőszövetségek, néhány helyt a férfiszövetségek is, a mai nehéz viszonyok mellett is folytathatták áldásos működésüket, ha anyagiakban kevesebb is volt, amiből sebeket gyógyíthattak, a munkás szeretet nem kevesbedett; a nőszövetség kerületi tagozatának október hóban Aiudon tartott közgyűlése azt mutatta, hogy a közel 30.000 tagot számláló szövetség méltó védbástyája egyházunknak.

A belmissziói munka különböző irányai nem csökkenő buzgósággal bontakoznak ki. A központi irányítás munkáit az egyházkerületi missziói tanács nagy buzgósággal végzi. Itt-ott a belmissziói munkában az illetékesek a hatóságok részéről akadályokba ütköztek; ilyen esetekben igazgatótanácsunk mindig megtette a szükséges lépéseket a megfelelő jogorvoslatért.

Egyébiránt az egyházkerület belmissziói helyzetéről részletesebb képet a Főtiszteletű Püspök úr jelentése ad.

Istentiszteleteink a megállapított új liturgia szerint folynak, úgy látszik, híveink megszokják az új rendet, sőt meg is szeretik.

Igazán sajnálnunk kell, hogy nem sikerült e téren egy-

ségessé lenni; hogy a jelentésünket vizsgáló bizottság mult-
kor kifejezett óhajának eleget tegyünk, itt jegyezzük fel,
hogy egyházközségeink közül 250 vezette be az I. sz. (telje-
sebb) és 380 a II. sz. liturgiát.

Az istentiszteleteink tartása elé különösebb akadályt nem
gördítettek sehol, néhol a nemzeti ünnepek alkalmával voltak
sérelemeink, amelyek orvoslása iránt megtettük a szükséges
lépéseket.

Igy Tamásfá-lau-n az állami iskolai hatóság avatkozott
bele az Istentisztelet, illetve a vallásos estély programjába.

Cernatul-de-jos-on május 10-én a református vallású
tanulók egy részét az orthodox templomba vitték, s a tem-
plomban letérdelptették.

Boroşneul-Mic-en áldozócsütörtök ünnepe-n iskolába-
menésre kényszerítették a református tanulókat is, és kereszt-
vetésre kényszerítették őket.

Petrila-Lonea-n nemzeti ünnepen orthodox templomba
vitték a református tanulókat, áldozócsütörtökön és pünkösöd
másodnapján nem mentették fel az iskolabajárás kényszere
alól.

Ádámuş-on nemzeti ünnepen gör. kath. templomba vitték
a református tanköteleseket is.

Ugyanígy történt Tureni-n is.

Nagy nehézséget okozott, hogy lelkészeink és theologu-
szainknak a katonai szolgálat alóli felmentését egyre több-
féle formasághoz kötik, 50—60 éves lelkészek számára kellett
felszentelésüket, theologiai végzettségüket igazoló bizonyít-
ványokat kiállítani, s nevezettek sok utánjárással tudták jog-
címüket igazolni.

Levitáink hadmentességével, mivel részökre felszente-
lési igazolványt nem adhatunk, egyre több nehézség me-
rül fel.

A vallásügyi miniszter úr 196554—34. sz. rendeletével
kimondotta, hogy nem láttamozza azon theologiai hallgatók
katonai igazolványát, akiknek nem bakkalaureatusi bizonyít-
ványuk van, nem láttamozza továbbá azoknak a lelkészeknek
és segédlelkészeknek igazolványait sem, akik nincsenek „most
szervezett és a költségvetésben elő nem irányzott állásban“.

Főtiszteletű Püspök úrnak és Laár Ferenc igazgatótaná-
csos aának többszöri személyes intervenciójára sikerült egy

átmeneti megoldást kieszközölni, de most is csak 27 éves korukig mentesülnek kollektíve a tényleges katonai szolgálat alól a theologiai hallgatók és segédlelkészek, azontúl egyenként bírál el minden esetet a minisztérium.

Igyekezünk újabb előterjesztésekkel meggyőzni az illetékeseket arról, hogy a lelkészjelleg nem függhet attól, hogy valaki kongruás állásban van-e vagy nincs.

Theologiai hallgatóink minden utánjárásunk ellenére sem mentettek fel az előzetes katonai kiképzés alól; a 77908/975—35. számú vallásügyi miniszteri rendelet alapján a theologiai fakultás hallgatói is kötelesek részt venni a praemilitáris katonai kiképzésben.

A vallásügyi miniszter úr 50273/5816—35. sz. rendeletével úgy intézkedik, hogy a nemzeti ünnepeken tartott Istentiszteleteken a királyhymnus elénekelendő. Főtiszteletű Püspök úr illetékes helyeken kifejtette, hogy istentiszteletünk hivatalos nyelve a magyar, ezért kértük, járuljon hozzá a miniszter úr, hogy a királyhymnuszt megfelelő módon lefordíttathassuk és ez a szöveg szerepeljen az előirt ünnepi istentiszteleteken.

A vallásügyi miniszter úr 118964/15535. sz. rendeletével nem engedte meg, hogy a királyhymnus magyarra fordíttassék, hanem azt román nyelven kell énekelni, vagy csak zenei hangszerrel adandó elő.

Igazgatótanácsunk 5259—35. sz. a. körrendeletben intézkedett, hogy az előirt nemzeti ünnepeken a gyülekezet és a hatósági delegátusok megjelenése után a kántor aa. orgonán játsza a királyhymnus dallamát, melyet a gyülekezet állva hallgat meg.

Kellemetlen meglepetés érte ez év júliusában egyházközségünket, amikor az illetékes postahivatalok máról holnapra arról értesítették, hogy portómentességüket elvesztették. Igazgatótanácsunk haladéktalanul a vallásügyi miniszter úrhoz és a póstavezérigazgatósághoz fordult. A vallásügyi miniszter úr közbelépésére a póstavezérigazgatóság 165228. sz. július 3-án kelt rendeletével csakhamar hatályon kívül helyezte a portómentességünket megszüntető 106078. sz. rendeletét.

Három lelkészünket szomorú meglepetés érte. Barabás Gábor zagon-i lelkész aa kongruáját a vallásügyi miniszter úr

89997/11188—35. sz. rendeletével 1935 jun. 1-i hatállyal megvonta, „mert szándékos és ellenséges módon nem vett részt a folyó évi május 10-iki ünnepségen“.

Bartha Lajos Câm pia-Turzii lelkész aa. kongruáját 1935 július 1-i hatállyal 102438/13099—35. sz. rendeletével vonta meg a vallásügyi miniszter úr, mert „széleskörű irredenta propagandát fejt ki“.

Szilágyi Károly Șomcuta-marei lelkész aa. kongruáját a vallásügyi miniszter úr 114507/14940 sz. rendeletével vonta el 1935 aug. 1-i kezdettel, mert a „lelkész az állam érdekei ellen működik“.

Igazgatótanácsunk nevezett lelkészeknek igazoló jelentéseit felterjesztette a vallásügyi miniszter úrhoz, a vádak alaptalansága a minisztérium és egyházkerületünk kiküldöttjéből álló bizottság előtt is megállapított; reméljük, nevezett aai, ha késedelmesen is, de jogos kongruájuk élvezetébe léphetnek.

Az egyházmegyei közgyűlések jegyzőkönyvei arról tanuskodnak, hogy egyházmegyéink kormányzatában nagyobb fennakadás nem volt. Az illetékes tisztviselők buzgón teljesítik kötelességüket, bár az egyházközségekben az egyre fokozódó nyomorúság s ezzel kapcsolatban az idegesség és sokszor a rosszakarát és nemtörődömség nem teszi könnyűvé munkájukat.

Hogy a mult egyházkerületi közgyűlésen életbeléptetett fegyelmi szabályzat alkalmazása fog-e segíteni a bajokon, még korai volna következtetéseket vonni, jóslásokba bocsátkozni.

Az egyházközségek esperesi vizsgálatai a legtöbb egyházmegyében egyre szélesebb alapokra fektettetnek, számbavételök több oldalú és alapos. Sajnálunk kell, hogy az anyagiak itt is sok jó szándéknak szegik szárnyát.

Az egyházmegyei és egyházközségi ügykezelés, ha itt-ott még sántítva is, de nagyjában türhetően megy. Nem szabad felejtenünk, hogy az esperesi hivatalok ügykezelése egyre terhesebb és nehezebb lesz.

Generális vizitáció a deji egyházmegyében volt; melyről részletesen a püspöki jelentés emlékezik meg.

Igazgatótanácsunk munkálkodása a mult jelentésünkben vázolt keretek között történt most is. Sok izgalom, sok ne-

hézség, a segíteni nem tudás tehetetlensége, a személyes tárgyalások siettetése, türelmetlensége az elnökség és előadótanácsosok munkakészségét természetesen csökkenti és a gondos tanulmányozás lehetőségét kisebbiti.

De mindenkiben és mindenkivel szemben mindig meg volt a jóakarát, a legjobb elintézésre való törekvés.

Iktatóra érkezett igazgatótanácsunkhoz 1933-ban (november 1-étől számítva) 2062 db, 1934-ben 14094 ügyszer, 1935-ben (október 31-ikével bezáróan) 11250 ügyszer. Összesen 27406 db. Ebből ellátott a II. ügyosztály (Almási Samu előadótanácsos) 4026 dbt, a III. ügyosztály (dr. Illés Gyula előadótanácsos) 10643 dbot; a IV. ügyosztály (dr. Darkó Akos előadótanácsos) 3719 dbot, az V. ügyosztály (Mester Mihály előadótanácsos) 9922 dbt, a VI. (nyugdíjazási ügyek, Mester Mihály előadó) 1351 dbt.

Az ügyszerokat igyekeztek az előadótanácsos aai lehető hamar feldolgozni, nem rajtok mulott, hogy nem egy esetben az elintézésnek késedelmet kellett szenvedni.

Igazgatótanácsunk a mult egyházkerületi közgyűlés óta 1934 április 12-én, június 20-án, október 4-én, december 6-án és 1935-ben március 7-én, június 13-án és szeptember 26-án tartott üléseket és elintézett 558 ügyszerot.

Az igazgatótanácsos aai az igtanács ülésein teljes buzgósággal vettek részt.

Igazgatótanácsunkban a mult közgyűlés óta a következő változások történtek.

Szeptember 26-iki ülésünkön már nem vett részt Ugron István vezető főgondnokunk, aki szept. 25-ével kelt levelében főgondnoki méltóságáról tiszteletreméltó indokokkal lemondott. Egyházkerületi közgyűlésünknek tárgyszerozatában külön helyen kap méltatást az ő munkája; itt csak annyit kell feljegyeznünk, hiányozni fog üléseinkről tapintatos, körültekintő hozzáértő elnöki munkája.

Báró Kemény Pál elhunytával dr. Gazda Endre aa. a következő póttag lett igazgatótanácsunk rendes tanácsosa, aki már eddigi működésével, széles irányú érdeklődésével bebizonyította, hogy ilyen minőségben is értékes munkása lesz anyaszentegyházunknak.

A tisztviselők sorában az elmúlt két év alatt semmi változás nem történt.

Az egyházmegyék vezetőségében a mult egyházkerületi közgyűlés óta a következő változások történtek:

A bekecsalji egyházmegye lelkészi főjegyzője a más egyházmegyébe távozott dr. Dávid György helyett dr. Arkossy Jenő aa lett.

A kalotaszegi egyházmegye főgondnoki székébe, dr. Tolcsvay Lajos örökébe Koós Károly aa lépett.

A cluji egyházmegye főgondnokává b. e. Szász István helyébe dr. Schilling Dezső, az ő gondnoki székébe dr. Szász Ferenc aa. választatott meg.

A *tárnava*i egyházmegye érdemes főgondnoka, egyházkerületünknek három évtizeden át volt tagja, több cikluson igazgatótanácsosa Kispál László aa. lemondása folytán főgondnokul gróf Bethlen Ádám aa. választatott meg.

A sibiui egyházmegyében b. e. Szalántzy Jenő főgondnok aa. örökébe gr. Bethlen Bálint aát., gondnoki helyére dr. Apáthy Gyula aat választotta az egyházmegyei közgyűlés.

A sepsi egyházmegye nagyérdemű főgondnoka is lemondott e tisztségéről, helyébe főgondnokul Imecs Ernő gondnok aa., az ő gondnoki helyére dr. Szele Béla aa. választattak meg.

A sici egyházmegye gondnokául gróf Wass Albert választott meg.

A többi egyházmegyében tartott ciklusos újítás más változásokat nem hozott, a régi kipróbált munkásokat tartotta meg a közbizalom.

Aldott legyen az elhunyt munkások emlékezeté; a lemondott és lelépő munkásoktól hálás köszönetünk tolmácsolása mellett búcsuzunk, a nehéz időkben vezetői helyre emelt új munkásokat szeretettel és bizalommal köszöntjük.

Lelkészi karunkban a következő változások történtek:

Elhaltak: Sebestyén Ferenc Cricău-i, Havadtői Mihály Anghelus-i, Józsa Károly ny. Gheorgheni-i, Visky Gyula Bándul de Câmpie-i, Kovács István Sânbenedic-i, Érsek Elek Aita seacă-i, Borsai László Biborțeni-i, Bartha Péter Torba-i, Bene István Dobolii de sus-i, Miklós Gyula Coroisanmărtin-i, dr. Szabó Ferenc Sângeorge de Mureș-i, Bartók Dénes ny. Ighiu-i, Bitay Géza Aninoasa-i, Hegyi András Periș-i, Imre József Ilișua-i, Nagy Pál Stejariși-, Mihály Jenő Ghindari-i, Tövisy Antal Budiul-mici-i, Tamásy József Zimboru-i, Kádár Dénes ny. Porumbenii-mari-i,

Biró Géza Sărățeni-i, Nagy Elek Reghinul-i, Bitay Mihály Căpușul-Mare-i, Muzsnay Károly Sărata-i, Rákossy György ny. Beșineu-i, Csekme Ferenc ny. Ghornești-i.

Mindannyian hív szolgák voltak, Sebestyén Ferenc, Bartha Péter, Hegyi András, Imreh József, Mihály Jenő közgyűlésünknek is munkás tagjai. A nagynevű Csekme Ferenc és Visky Gyula írói munkásságukkal is emlékezetessé tették nevüket.

Az elmúlt két év alatt nyugalomba vonultak:

Nagy Albert Păsăreni-i, Csejdi Jenő Braniștea-i, Muzsnay Miklós Someșeni-i, Bocz József Chepet-i, Sipos Gyula Bozieș-i, Csia Kálmán Atid-i, Visky Ferenc Turda-i, Péterffy Károly Șilea-Nirajului-i, Incze Lajos Ocna-Sibiului-i, Boér Károly Cuișdi-i, Dósa Sámuel Leordeni-i, Vargha Béla Cecălaca-i, Takács Károly Mercurea-Ciucului-i, Fülöp Gyula Brețea-i lelkész aai.

Új rendes lelkészek lettek: Antal Gusztáv Petecu-n, Hegyi Péter Chinteni-n, Rácz Gábor Feliceni-n, Molnár Béla Teghea-n, Antal Béla Beu-n, Valádi György Șintereag-on, Gönczy László, Adămuș-on, Nagy Sándor Jeledinț-en, Benkő Zoltán Cecălaca-n, Kusztoș Dénes Viforoasa-n, Mágner Sándor Vița-ban, Csiki György Roteni-ben, Szilágyi László Someșeni-n, Kovács János Aita-Mare-n, Adorján Antal Teaca-ban, Máthé Mihály Tonciu-n, Káli István Păsăreni-n, Bodnár László Sărăuad-on, Simon Imre Ulieșul-Iășul-on, Kozma Tibor Braniștea-n, Szabó László Naimon-ban, Fekete János Crăciunești-n, Olajos László Atid-en, Gödri Endre Goreni-n, Magyar Zoltán Corioșânmartin-ban, Kadácsi Zoltán Bozieș-en, Nagy Pál Stejariș-en, Vargha László Guruslău-n, Gooecz Lajos Nusfălău-n, Kolumbán Ellák Chepeț-en, Soós József Doboli-de-jos-on, Kiss Jenő Maia-ban, Nagy Géza Taureni-n, Nagy Zoltán Ocna de sus-on, Eördögh József Aninoasa-n, Erdős Gábor Ghidfălău-n, Vajda István Periș-en, Damó Albert Beșineu-n, Székely Dániel Malin-ban, Vincze György Ilișua-n, Csatlós János Uri-ban, David György Turda-n, Magyar Zoltán Stejariș-on, Balogh Ferenc Ghindari-n, Geréb Dénes Chibed-en, Szabó Frigyes Cristur de Mureș-en, Péterffy László Șilea-n, Szabó Frigyes Cornești-n, Gáspár János Coldău-n, Csiky József Ocna Sibiului-on, Tamás János Leordeni-n, Biró Zoltán Sălățig-en, Berde Árpád Boiuban, Lajos Kálmán Corioșânmartin-ban, Albert Sándor Sânmiclăuș-on, Keresztély József Cuișed-en, Pünkösti Sándor Feldioara-n, Gáll

Sándor Abud-on, Teleki József Stejariş-on, Csavar Ernő Şiclod-on, Kovács Kálmán Porumbeni-n, Kún László Ser-ben, Valadi György Ocna de jos-on, Ady László Căpuşul-Mare-n, Kadácsi Zoltán Cobor-ban, Csatlós Mihály Dămăcuş-ban, Csiki István Topliţa-n, Kovács Pál Mercurea-Ciucon, Kilin György Pir-ben, Péterffy Kálmán Torba-n.

Igazgatótanácsunk átiratban fejezte ki részvétét Antal Géza dunántúli református püspök, dr. Kiss István dunán-inneni evangélikus püspök, Sulyok Istvánné püspökné halála felett.

Átiratban köszöntötte igtanácsunk a tiszánineni egyházkerületet a 200 éves fennállását ünneplő kerületi közgyűlésén, dr. Magda Sándor csehszlovákiai tiszainneni új református püspököt, a jugoszláv királyságbeli első református püspököt, Ágoston Sándor aát, Medgyasszay Vince új dunántúli református püspök aát, Sulyok István királyhágómelléki pp. aát 50 éves lelkészi jubileuma alkalmából, dr. Kovács Sándor dunainneni evangélikus püspök urat beiktatása alkalmából.

A testvérfelekezetekkel viszonyunk változatlanul szívélyes.

II. Jelentés az egyházkerület ingatlanaiban történt változásokról.

I.

A fegyelmezési szabályzat meghirdetése és életbeléptetése.

Jelentjük, hogy az 1933. évi közgyűlés 51. számú határozatával megalkotott egyházkerületi fegyelmezési szabályzatot a 857—1934. sz. körlevéllel a Ref. Szemlében közhírré tettük s a közgyűlési határozat értelmében az egyházmegyei tanácsokat felhívtuk arra, hogy a lelkészi értekezletek véleményének kikérése mellett a végrehajtásra készítsenek részletesen kidolgozott javaslatokat és azokat 1934. április 15-ig az Igazgatótanácshoz terjesszék fel, hogy Igazgatótanácsunk ezek figyelembevételével az egész egyházkerület területére érvényes egységes végrehajtási utasítást készíthessen és adhasson ki Szentháromság vasárnapja előtt. A körlevél az egyházmegyei tanácsokat figyelmeztette, hogy a végrehajtási utasításra

vonatkozó javaslatok akként készítendőek, hogy azok a szabályzattal ellentétes intézkedéseket ne tartalmazzanak, mert egyetlen végrehajtási utasítás sem állhat ellentétben a szabályzattal és a szabályzatnak egyetlen rendelkezését sem mellőzheti. A körlevél kiadásával egyidejűleg életbeléptettük a fegyelmezési szabályzat következő rendelkezéseit: „Nem lehet azonban eltiltani senkit a templombajárástól, gyermekeinek megkereszteltetésétől s amennyiben a megállapított iskolai díjakat fizeti, az egyház iskoláiba való járatásától; továbbá házasságkötés alkalmával a házassági eskü bevétele és imádság, temetés alkalmával pedig az imádság által végzendő leg-egyszerűbb szertartás egyházi fegyelmezés alatt álló egyéneknek is minden esetben végrehajtandó. Az ezen rendelkezésekkel ellentétben álló határozatok azonnal hatályon kívül helyezendők és erről az érdekeltek megfelelő módon azonnal értesítendőek.“ A körlevél azt a figyelmeztetést is magában foglalta, hogy a szabályzat életbeléptetéséig is a javaslat a szabályzat rendelkezéseivel ellentétben álló intézkedéseket nem tartalmazhat.

Az adott határidőig, április 15-ig csak egynehány egyházmegye terjesztette fel a javaslatát és így az Igazgatótanácsnak nem állott módjában megismerni az egyházmegyék javaslatait. Ezért és mert több alaposan megindokolt felterjesztésben kérték a fegyelmezési szabályzat életbeléptetése határidejének 1934. év végéig terjedő meghosszabbítását, az Igazgatótanács a 857—1934. sz. körlevél egyéb rendelkezéseinek fenntartásával az egyházmegyei javaslatok felterjesztésének határidejét 1934. év november 15-ig meghosszabbította és a fegyelmi szabályzat életbeléptetését 1935 január 1-ig elhalasztotta.

Az Igazgatótanács a december 6-iki ülésében vette tárgyalás alá az egyházmegyei javaslatokat. A beérkezett javaslatok közül a sepsii egyházmegye javaslatát fogadta el, amely kimondotta, hogy a Református Szemlében közhírré tett fegyelmezési szabályzat minden hozzáadás nélkül, változatlan formájában szolgáljon a fegyelmezés alapjául, mert a szabályzat egyes eseteinek, pontjainak konkretizálása a szabályzat életbeléptetésének nagyobb nehézségeit vonhatja maga után. Erről a Református Szemlében 12453/1934. II. sz. alatt kiadott körlevél az összes érdekelteket értesítette.

A javaslatokat felterjesztő egyházmegyék közül többen kifejezték azon aggodalmukat, hogy a fegyelmezési szabályzat alkalmazása rendjén a legkisebb felületesség, vagy gondatlanság és az oda betolakodható emberi gyarló indulatok súlyos sebeket ejthetnek az anyaszentegyházon. Ezért felhívtuk a lelkész aait, hogy az előttük emelt fegyelmi panaszok alapján a fegyelmi eljárást ne indítsák meg addig, amíg az általuk alaposan megismert esetet, a bevezetendő eljárás lefolytatásának minden részletét, a várható következményeket, stb. előbb alaposan meg nem tárgyalják az esperesükkel és az egyházmegyei tanácsukkal, vagy ennek e célra alakítandó szűkebb bizottságával és mindenben ennek utasítása szerint járjanak el.

A fent jelzett figyelembeveendő aggodalmakra való tekintettel, Igazgatótanácsunk egyelőre — addig, amíg a Zsinat az egész egyházra egyetemesen kötelező fegyelmi szabályzatot, illetve törvényt fog alkotni — a kerületi fegyelmi szabályzatot csak próbaképen léptette életbe.

II.

A bucarești Ágostai Hitvallású magyar evangélikusok önálló egyházközséggé szervezkedése.

A bucarestii ref. egyházközség gondozásában volt Ágostai Hitvallású magyar evangélikusok 1933. évben önálló egyházközséggé szervezkedtek. Az Ágostai Hitvallású Magyar Evangélikus egyházkerület Elnöksége a kezdet nehézségével küzködő új egyházközség számára kérte a bucarestii ref. egyházközség támogatását. Az ök kezdeményezésére a két egyházkerület Elnökségei 1933. június hó 10-én Clujon közös értekezletet tartottak, amelyen az ág. hitv. evangélikus egyházkerület elnökei részletesen előterjesztették kívánságaikat. Ezek szerint többek között kérték a ref. egyházközség templomát evangélikus istentiszteletek és más egyházi cselekmények tartására. Kérték a temető használatát a ref. hívek részére fennálló feltételek mellett. Kérték a ref. iskola-használatát és egy evangélikus tanító alkalmazását, kérték gyülekezeti termet összejöveteleik és gyűléseik tartására és lelkészi hivatali helységet. Bejelentették, hogy szolgálmi jog címén az épületekért

közösen megállapítandó összeget hajlandók fizetni. A két egyházköztség között ezen kérdésekben hosszas tárgyalások folytak le, de többszöri tárgyalások után sem tudtak megállapodásra jutni, legfőképen azért, mert az ág. hitv. magyar evangélikusok mindig azzal indokolták és arra alapították a „jogos kívánságaikat“, hogy a ref. egyházközséget a multban együttesen tartották fenn, a terheit közösen hordozták és a vagyonát is közösen szerezték. Az igazgatótanács is többször tárgyalta ezt a kérdést. Az egyházkerületi főhatóságok többszöri előkészítő tárgyalások után végre 1934 június hó 20-án közös megállapodással egyezséget hoztak létre, melyet egyezségi okiratba foglaltak, pecsétekkel és aláírásokkal elláttak és a bucarestii egyházközségeknek megküldötték. Ezt az egyezségi okiratot az Igazgatótanács az 1934. évi június havi ülésen jóváhagyta.

Az egyezségi okiratot mind a két egyházköztség elfogadta és mind a két egyházközség kijelentette, hogy az egyezségi okirat rendelkezéseinek magát aláveti és a végrehajtását elvállalja.

Az ág. hitv. magyar evangélikusok az egyezségi okiratban kijelentették, hogy az összes Bucurestiben levő és ez szerint is a ref. egyház vagyonát képző ingó és ingatlan javakra nézve az erd. ref. egyházkerület, illetve a bucarestii ref. egyházközség kizárólagos és korlátlan tulajdonjogát elismerik.

Az egyezségi okirat egyes rendelkezéseinek értelmezése, alkalmazása és a végrehajtás módozatainak tekintetében a két egyházközség között ma is fennállanak nézeteltérések és véleménykülönbségek, de ezek remélhetően rövid idő alatt el fognak enyészni.

III.

A kitérések és áttérések.

Az erőszakos térítésekről beérkezett jelentésekre és az ezekre vonatkozó hírlapi közleményekre való tekintettel az Igazgatótanács Elnöksége szükségesnek tartotta annak a megvizsgálását, hogy az erőszakos térítések következtében az utóbbi időben mekkora veszteség érte az egyházkerületünket. Ezért elrendelte, hogy mindenik lelkészi hivatal terjesszen

fel névszerinti kimutatást arról, hogy 1933. év január 1-től kezdve kik tértek ki a ref. egyházból és a kitértek melyik vallásra tértek át.

Az Elnökség a beérkezett kimutatások alapján elkészítette az egész egyházkerületre vonatkozó összes adatokat magában foglaló összesített kimutatást és azt az 1935. június havi ülésen bemutatta. Az Igazgatótanács az 5776—1935. sz. határozatában kimondotta, hogy a bejelentett nagyszámú kitéréseket veszedelmeseknek tartja az anyaszentegyházra nézve és szükségesnek látja az óvintézkedések megtételét. Az Igazgatótanács felkérte az Elnökséget, hogy szerezze be a hozzánk áttértekre vonatkozó adatokat is ugyanezen időről és hogy az egyházmegyéket hívja fel a kérdés tanulmányozására, a kitérésesi esetek megvizsgálására, továbbá az óvintézkedések érdekében szükséges javaslatok felterjesztésére, hogy ezek alapján a püspöki szék véleményének meghallgatása után a további kitérések csökkentése és megakadályozása érdekében a szükséges intézkedéseket meg lehessen tenni.

Az Elnökség az egyházmegyéket felhívta ezen javaslatok felterjesztésére és egyúttal elrendelte, hogy 1933 január 1-től kezdődőleg a másvallásról hozzánk áttértek névszerinti kimutatását is terjesszék fel.

Az Elnökség ezen kimutatások alapján összeállította az egyházkerületi összesített kimutatásokat.

E helyen közöljük úgy a tőlünk kitértek, mint a hozzánk áttértek kimutatását, továbbá az összesítő kimutatást, amely feltünteti az egyházkerületünk veszteségét is 1933. év január 1 óta.

Kimutatás

a hozzánk áttértekről 1933 január 1-től kezdve.

Egyházmegye neve	Összesen hányan tértek hozzánk	Milyen vallásról tértek át a református vallásra										
		róm. kath.	görög keleti	görög kath.	unitárius	lutheránus	baptista	adventista	felekezeten kívüli	izraelita	sekták	más vallásról
Becheşiu . . .	43	11	—	—	22	—	—	—	9	1	—	—
Dej	19	12	1	4	—	2	—	—	—	—	—	—
Pădureni . . .	54	13	—	—	41	—	—	—	—	—	—	—
Gurghiu . . .	23	4	15	—	—	—	—	2	1	—	1	—
Alba Iulia . .	31	20	—	2	4	3	—	—	—	2	—	—
Hunedoara . .	43	24	4	3	—	—	—	—	—	—	—	12
Calata	17	7	—	5	—	—	4	—	—	1	—	—
Chezdi	57	44	1	1	7	3	—	—	—	1	—	—
Cluj	71	34	5	12	8	2	2	2	—	6	—	—
Târnava	32	13	2	2	13	2	—	—	—	—	—	—
Mureş	58	19	3	19	9	—	—	1	3	4	—	—
Aiud	49	23	2	7	11	2	—	—	3	1	—	—
Şieul-Mare . .	31	3	2	1	1	18	—	—	—	—	6	—
Sibiu	96	42	2	9	16	19	—	4	2	2	—	—
Orba	16	12	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—
Bucureşti . . .	9	4	—	—	—	4	—	—	—	1	—	—
Şepsi	44	23	8	3	1	7	2	—	—	—	—	—
Sic	23	14	3	5	—	—	—	1	—	—	—	—
Sălaj-Solnoc .	47	23	—	12	—	—	11	1	—	—	—	—
Odorheiu . . .	153	38	3	—	102	10	—	—	—	—	—	—
Összesen . .	916	383	51	85	239	72	19	11	18	19	7	12

Kimutatás

a főúrnok kitételekről 1933 január 1-től kezdve.

Egyházmegye neve	Összesen hanyan tértek ki	Milyen vallásra tértek át										
		róm. kath.	görög keleti	görög. kath.	unitárius	lutheránus	baptista	adventista	felekezeten kívüli	izraelita	más vallásu	szepták
Becheşin . . .	69	6	7	9	21	—	3	13	10	—	—	—
Dej	96	15	27	30	—	—	2	—	22	—	—	—
Pădureni . . .	165	1	97	20	42	—	2	—	3	—	—	—
Gurghiu	49	9	8	19	1	11	—	1	—	—	—	—
Alba-Iulia . . .	55	27	8	8	5	4	1	—	2	—	—	—
Hunedoara . .	83	7	69	2	—	1	3	—	1	—	—	—
Calata	62	1	8	7	—	—	19	16	11	—	—	—
Chezdî	69	11	45	5	1	—	6	1	—	—	—	—
Cluj	308	70	73	114	2	—	7	26	—	1	13	—
Târnavă	51	10	5	6	9	3	12	—	6	—	—	—
Mureş	235	59	35	38	14	—	—	41	45	3	—	—
Alud	108	20	31	24	11	—	4	10	7	—	—	1
Sieul-Mare . .	89	12	8	21	1	9	16	17	1	—	—	4
Sibiu	99	40	20	6	8	21	1	—	2	1	—	—
Orbá	40	4	28	4	1	—	—	—	3	—	—	—
Bucureşti . . .	25	9	6	2	—	1	2	—	3	2	—	—
Sepsî	127	29	44	4	8	9	12	16	5	—	—	—
Sic	77	25	3	15	—	—	—	15	19	—	—	—
Sălat-Solnoc .	163	20	7	13	—	1	109	9	2	—	—	—
Odorheiu . . .	169	17	23	6	66	—	5	13	39	—	—	—
Összesen . . .	2139	392	552	353	190	60	204	178	181	7	13	9

mille-
nista 2mille-
nista 2

Összesítő kimutatás.

Az egyházmegye neve	Tőlünk kitérték	Hozzánk térték	Veszte- ségeink
Bechişiu	69	43	26
Dej	96	19	77
Pădureni	165	54	114
Gurghiu	49	23	26
Alba-Julia	55	31	24
Hunedoara	83	43	40
Calata	62	17	45
Chezdi	69	57	12
Cluj	308	71	237
Târnava	51	32	19
Mureş	235	58	177
Aiud	108	49	59
Şicul-Mare	89	31	58
Sibiu	99	96	3
Orba	40	16	24
Şepşi	127	44	83
Sic	77	23	54
Sălaj-Solnoc	163	47	116
Odorheiu	169	153	16
Bucureşti	25	9	16
Összesen :	2139	916	1223

Az egyházmegyei javaslatok beérkezése után azokat a püspöki szék elé fogjuk terjeszteni véleményezés végett, hogy a püspöki szék véleménye alapján megfelelő javaslatokat dolgozhassunk ki és megtehessük a további intézkedéseket.

IV.

Jelentés az egyházközségek és kollegiumok ingatlan-változásairól.

Az egyházkerület Igazgatótanácsának az egyházközségek és a kollegiumok ingatlan vagyonáról ezideig nem volt pontosan összeállított nyilvántartása.

1924 és 1925. években, amikor azt lehetett gondolni, hogy a kisajátítási eljárások már befejezést nyertek és nem kell tartani attól, hogy új kisajátítási eljárásokat fognak indítani, az Igazgatótanács a kisajátításokra vonatkozó adatokat összegyűjtötte és azokat az 1927. évi közgyűlés előtt bemutatott jelentésében részletesen elé is terjesztette.

Ezek az adatok csak az addigi kisajátításokra vonatkozó adatokat tüntették fel és nem szolgáltattak tájékoztatást arról, hogy az egyházközségek és kollegiumok adásvételi, csere, ajándékozási szerződésekkel és más okíratokkal szabadkézből mennyi ingatlant adtak el, vagy mennyit szereztek. A későbbi kisajátítási adatokat nem is tüntethették fel.

Ezen okok miatt az Igazgatótanács 6042—1935. számú körlevelével elrendelte, hogy mindenik lelkészi hivatal minden ingatlannal bíró egyházközségéről, hasonlóan a kollegiumok előjáráságai is terjesszenek fel hiteles kimutatásokat arról, hogy 1. az imperiumváltáskor, 1918. év október hó 31-én hány hold és négyzetöl ingatlan vagyona volt; 2. Ebből az ingatlan mennyiségből az agrártörvény végrehajtása rendjén hány holdat és négyzetölet sajátítottak ki; 3. hány holdat és négyzetölet adtak el szabadkézből; 4. az agrárhatalóságok útján a másoktól kisajátított ingatlanokból hány holdat és négyzetölet kaptak; 5. szabadkézből vétel, csere stb. okíratokkal mennyit szereztek; 6. a kisajátított ingatlanokért mekkora kisajátítási árat állapítottak meg; 7. ezzel

szemben a kisajátított ingatlanoknak a kisajátítás idejében mennyi volt a forgalmi értékük; 8. az agrárhatóságoktól kapott ingatlanoknak mennyi volt a forgalmi értéke és az évi jövedelme; 9. a szabadkézből eladott ingatlanokért összesen mennyi pénzt kaptak; 10. a 9-ik pont alatt jelzett pénzt mire fordították; 11. a másoktól szabadkézből vett ingatlanok mibe kerültek; 12. jelenleg hány hold és négyzetöl ingatlan van az egyházközség, illetve a kollegium birtokában?

A beérkezett adatok alapján felfektettük az egyházmegyénként csoportosított nyilvántartást és azután feltüntettük az egyházmegyei összesített kimutatást. Hasonlóképpen felfektettük a kollegiumok nyilvántartását és összesítettük ezeknek adatait és végül összesített kimutatást készítettünk az összes egyházmegyék és az összes kollegiumok adatairól.

Folytatólagosan közöljük az összesített adatokat.

Egyházmegyéek össze-

Lapszám	Sorszám	Egyházmegye leve Numele districtului	1	2	3	4	5					
			hold	☐ ol	hold	☐ ol	hold	☐ ol	hold	☐ ol		
6	1	Becheșu i	3225	697	507	941	49	1387	4	1425	11	343
10	2	Dej	1463	1267	205	39	82	947	22	617	17	1148
13	3	Pădureni	4577	972	3373	806	6	1453	36	800	6	1417
17	4	Gheorgheni	3776	616	1306	264	23	834	44	1550	25	829
20	5	Alba-Iulia	1242	1258	423	303	22	1398	24	145	10	6
24	6	Hunedoara	1399	786	723	1371	66	1352	4	800	19	859
29	7	Galata	2584	159	228	904	38	1043	30	600	24	663
31	8	Chezdî	1404	218	379	423	103	1421	29	312	133	61
35	9	Cluj	3320	622	1277	946	99	1137	75	241	45	267
40	10	Târnava	1253	1267	117	983	29	1188	58	129	9	319
46	11	Mureș	4311	400	1176	872	151	712	11	456	45	1479
52	12	Aiud	4181	40	1313	874	126	376	41	1220	33	100
57	13	Șieu	1688	1400	332	850	57	1512	117	800	25	210
60	14	Sibiu	1001	1078	253	659	26	1386	12	333	15	642
63	15	Orba	2342	104	912	1558	19	544	40	1029	28	95
67	16	Sepși	3123	464	1434	370	32	1350	11	1000	38	1077
71	17	Sic	2177	205	439	1357	14	1253	59	885	10	929
81	18	Sălaj-Solnoc	2968	298	64	578	32	1396	605	124	64	1081
87	19	Odorheiu	2441	137	373	1133	25	137	35	—	38	1074
88	20	București	34	1256	—	19	1	449	—	124	—	—
Összesen:			48517	444	14843	850	1016	475	1264	1390	602	1399

sitett kimutatása.

6	7	8	9	10	11	12	
Lei	Lei	Lei	Lei		Lei	hold ☐ örl	
A kisajátított ingatlanok-ért öss esen mekkora kisajátítási árat állapítottak meg?	Ezzel szemben eze nek a kisajátításkor mennyi volt a forgalmi értékük?	Mi a forgalmi értékük és évi jövedelmük az agrárhatóságok útján kapott ingatlanoknak?	Összesen mennyit kaptak a 3. pont alatt jelzett eladott ingatlanokért?	Mire fordították a 9. pont alatt jelzett eladási árakat?	Mibe kerültek az 5. pont alatt jelzett szerzett ingatlanok?	Jelenleg mennyi a tulajdonukban levő összes ingatlan vagyon?	J E G Y Z E T
287354	3575200	ért. 32000 jöv. 2800	853026		25070	2684	151
105058	3009237	ért. 29500 jöv. 2600	1010943		127700	1220	1462
1088795	17903442	ért. 98916 jöv. 7575	122231		126160	1251	1407
1875648	13150000	ért. 244000 jöv. 9800	866262		496100	2514	1134
319683	4171037	ért. 65000 jöv. 13000	1053000		196050	830	1457
206258	5344867	ért. 20000 jöv. 2400	1733920		1346545	639	940
56571	1134500	ért. 84000 jöv. 8677	792628		373890	2379	33
76801	724900	ért. 320000 jöv. 2000	799070		195500	1067	17
490034	5329838	ért. 126500 jöv. 19520	1987401		1092050	2056	1507
57518	1112200	ért. 221300 jöv. 29950	519230		362800	1174	351
807323	16550000	ért. 17000 jöv. 2600	2636268		1298409	3057	1213
981301	16457537	ért. 122000 jöv. 6000	3190038		423200	2803	806
162104	3052406	ért. 258600 jöv. 24665	195484		87700	1427	980
160599	4471300	ért. 88800 jöv. 2600	692956		355515	749	706
664416	6881000	ért. 177570 jöv. 48240	178918		40000	1449	806
583778	11161022	ért. 81000 jöv. 6675	1103480		7479350	1704	718
117972	5368000	ért. 117600 jöv. 9300	364520		245000	1785	1419
18042	546000	ért. 1807100 jöv. 115792	623474		828871	3546	1036
400457	2657542	ért. 69600 jöv. 2400	85990		60090	2162	622
—	—	ért. — jöv. —	1813050		—	33	931
8469712	122500028	ért. 3980486 jöv. 316594	20621889		15159991	34540	96

Kollégiumok össze-

Lapszám	Sorszám	Kollégium neve Nemele Liceului	1		2		3		4		5	
			hold	☐ ai	hold	☐ ai	hold	☐ i	hold	☐ ai	hold	☐ ai
1	1	Liceului ref. Orăștie	8	1595			2	464				
2	2	Liceului ref. Zalan	7	78				1192			3	297
3	3	Liceului ref. Sfântu-Gheorghe	8	157			19	191			38	265
4	4	Liceului ref. Târgu-Mureș	24	351								
5	5	Liceului ref. Odorheiu	43				29	678				
6	6	Liceului ref. Cluj	1521	1179	1440	923	4	765				
7	7	Liceului ref. Aind	10884	1126	8137	225	566	188			76	
Összesen :			12497	1286	9577	1148	622	288			117	562

Egyházmegyék és kollé-

1	Összes egyházmegyék	48517	444	14843	850	1016	475	1264	1390	602	1399
2	Összes kollégiumok	12497	1286	9577	1148	622	288			117	562
Együtt :		61015	130	24421	398	1638	763	1264	1390	720	361

sitett kimutatása.

	6	7	8	9	0	11	12										
1 ei	A kisajátított ingatlanokért összesen mekkora kisajátítási árat állapítottak meg?		Ezzel szemben ezeknek a kisajátításkor mennyi volt a forgalmi értékük?		Mi a forgalmi értékük és évi jövedelmük az agrárhatalóságok útján kapott ingatlanoknak?		Összesen mennyit kaptak a 3. pont alatt jelzett eladott ingatlanokéi?		Mire fordították a 9. pont alatt jelzett eladási árakat?		Mibe kerültek az 5. pont alatt jelzett szerzett ingatlanok?		Jelenleg mennyi a tulajdonukban levő összes ingatlan vagyon?	hold ☐	öl ☐	J E G Y Z E T	
Lei	Lei	Lei	Lei	Lei	Lei	Lei	hold	öl									
830400	3371750			2295650	533218	36900	78 1511	13 922 46159 L még van									
10366700	242975000			5272874		3876609	2080 1289										
11197100	246346750			1689251		4729249	2240 1418										

giumok összesítése.

8469712	122500028	é 1.3980486	éfv. 316594	20621889	15159991	34540	96
11197100	246346750			1689251	4729249	2240 1418	
19666812	368846778	éft.3980496	éfv. 316594	37514440	19889240	36780 1514	

Az *egyházmegyék összesítésére* vonatkozó kimutatás 1., 2., 3., 4., 5. és 12. pontjai összesen csak 14 hold 387 öl differenciát mutatnak, ami a bejelentett adatok kielégítő pontosságát igazolja. Az aiudi kollegiumnál mutatkozó differenciát az okozta, hogy ott még vannak olyan kisajátítási eljárások, amelyek III-ad fokon nem nyertek elintézt.

A 10. pont alatti rovatokat nem tudtuk kitölteni, mert a jelentések további kiegészítéseket igényelnek.

A végösszegekre vonatkozó kimutatás 6. pontja alatt jelzett 19.668.812 kisajátítási árral szemben feltüntetett 368.846.778 Lei forgalmi értéket reálisnak kell tekintenünk, mert nagyon sok öserdőt, rendkívül értékes belsőséget stb. sajátítottak ki. Ha tekintetbe vesszük, hogy a szabadkézből eladott 1638 hold 763 ölért 37.514.440 Leit kaptak és a szabadkézből vett 720 hold 361 ölért 19.889.240 Leit fizettek, akkor a kisajátított 24.421 hold 398 öl földnek a feltüntetett forgalmi értékét nem lehet irrealisnak tekinteni, annyival is inkább, mert az egyházközségek és a kollegiumok akkor adtak el és vettek ingatlanokat, amikor az ingatlanok forgalmi értéke nagyot esett és mert sok ingatlant a kényszerkisajátítástól való aggodalom és félelem miatt adtak el nagyon olcsó ár mellett.

Ma már nagyon nehéz és talán hiábavaló is volna azt kutatni, hogy a kényszereladások miatt mekkora kárt szenvedtek az egyházközségek és a kollegiumok.

Megállapítható azonban, hogy a kisajátítások első éveiben eszközölt eladások nagyobbrészt ilyen kényszereladások voltak.

Sok egyházközség és azonkívül különösen az aiudi Bethlen-kollegium azért adtak el ingatlanokat, mert a kisajátítást szenvedettek érdekeinek figyelmen kívül hagyása mellett végrehajtott kisajátításokkal olyan távol eső ingatlanok maradtak meg, amelyeket a nagy távolság miatt megművelni, hasznosítani és ellenőrizni nem lehetett és ezeket e miatt el kellett adni, vagy el kellett cserélni.

Sok egyházközség adósságrendezési és építkezési kötelezettségei miatt volt kénytelen eladásokat eszközölni.

Az eladások engedélyezésénél az ilyen körülményeket többször figyelembe kellett venni.

Az utóbbi években az egyházközségek inkább vettek,

szereztek, mint eladtak ingatlanokat és megállapítható, hogy az eladottaknál értékesebb, jobb minőségű és használhatóbb ingatlanokat vettek.

Általában az tapasztalható, hogy a presbiteriumok és az egyházmegyei tanácsok nagy gondot fordítanak az ingatlanok megtartására és csak a legvégső esetben történik ingatlaneladás.

Az Igazgatótanács is szigorúan örökdi az ingatlanok megtartása felett és csak nagyon jól megindokolt esetekben hagyja jóvá a szabályszerű határozatok alapján felterjesztett szerződéseket.

V.

Az Igazgatótanács, mint felebbviteli hatóság, határozatokkal intézte el:

11808—1934 III. sz. a. Szilágyi János és Nagy Sándor sici egyházmegyei közgyűlési tagoknak a sici egyházmegyei közgyűlés 13—1934. sz. határozata ellen beadott felebbezését, melyben a határozat és az október 18-iki egyházmegyei választások megsemmisítését kérték. Az Igazgatótanács a határozatot és választásokat megsemmisítette, miután megállapított, hogy több szavazati lap adatott be, mint ahányan leszavaztak és a szavazati lapok is eltűntek.

7151—1935 II. Pethő Mihály ganeștii nyug. tanítónak a târnavaei egyházmegye 13—1935. sz. határozata ellen beadott felebbezése. A felebbezés elutasításával a megfelebbezett határozat jóváhagyatott.

8923—1935 II. Dr. Makkai Domokos gheorghenii ügyvédnek a chezdii egyhm. közgyűlés 14—1935. sz. határozata ellen beadott felebbezése. A felebbezés elutasításával a megfelebbezett közgyűlési határozat jóváhagyatott.

9407—1935. Az Igazgatótanács az 1935 szeptember 26-iki ülésében a praidi egyházközség presbiteriumának kezdeményezésére az érdekelt egyházközségek és egyházmegyék meghallgatása után az iliesii leányegyházközséget lelki gondozás és adminisztrálás végett a sovatai anyaegyházközséghez csatolta.

8925—1935. Az Igazgatótanács a sibiui egyházmegye tanácsának kérése alapján elvi jelentőségű határozatban megállapította és a Ref. Szemlében közhírré is tette, hogy az V. t.-c. 35. §. d) pontja szerinti büntetéssel sújtott egyházi tisztviselők részére milyen esetekben lehet kiállítani új állás elnyerhetésére lehetőséget nyújtó szolgálati bizonyítványt.

VI.

Jelentjük továbbá, hogy az 1933. évi közgyűlés óta jóváhagyattak a következő:

A) Ingatlaneladások, vételek: adásvételi, csere, haszonbérleti szerződések, határozatok, egyezségek és okiratok:

11929—1933 II. A noul-români egyháznak Aurenția Droga-mon Schiopuval kötött adásvételi szerződése: Az egyház Streracărcisoaran eladott 400 öl kertet, hogy hasznot-hajtó más ingatlant vehessen közelebb fekvő helyen.

12590—1933 II. A braşovi egyháznak özv. Balázs Károlynéval kötött adásvételi szerződése. Az egyház 4350 Leiért 180 öl belsőséget vásárolt.

5541—1933 II. A sâncrai de mureşi egyháznak Molnár Eszterrel kötött szerződése. Az egyház 95000 Leiért $1\frac{3}{4}$ hold házas belsőséget vett kántori lakásnak.

269—1934 II. Az arnămeşti egyháznak Albert Jakabbal kötött adásvételi szerződése. Az egyház 2500 Leiért eladott 48 öl területű régi templomkertet.

1617—1934 II. A cernatul de josi egyháznak Gajdó Dénessel kötött adásvételi szerződése. Az egyház 10.000 Leiért vett egy 1029 öl nagyságú kertet és azonkívül egy 115 öl területű beépített belsőséget.

3243—1934 II. A târgu-mureşi egyháznak Román Constantinnal kötött adásvételi szerződése. Az egyház 60.000 Leiért eladott a Gecse-utcában 100 öl nagyságú parcellázott telekrészt.

3921—1934 II. A racoşul de josi egyháznak Rákosy József és Szabó Andrással kötött adásvételi szerződése. Az egyház Rákosy Józseftől 33183 Leiért megvett 2 hold kaszálót, Szabó Andrástól mgvett 20.520 Leiért 1162 öl kaszálót.

- 3924—1934 II. A noul-români egyháznak Fogarassy Sándorral kötött adásvételi szerződése. Az egyház 15.000 Leiért megvett 1235 öl jóminőségű földet.
- 1822—1934 II. A cricâni egyháznak Suten Niculaeval kötött adásvételi szerződése. Az egyház 32.000 Leiért eladta a javítást igénylő régi kántori lakást, amely semmit sem jövedelmezett. Az eladásból befolyt pénzt templom- és toronyfedésre és részben a püspöki szőlők vételére használták fel.
- 4164—1934 II. A vurhâri egyháznak Ringbet Niculae és társaival kötött 5 rendbeli szerződesei. Felparcellázva 40.000 Leiért eladta az egyház a kisajátításra kijelölt u. n. dohányos kertet. A pénzt adóhátralékok és régi adósságok rendezésére fordították.
- 4152—1935 II. A caltoni catalinai egyháznak 10—1934. sz. közgyűlési határozata, mellyel az egyház kimondotta, hogy 18.700 Leiért megveszi özv. Sebők Dánielnének 907 öles kaszálóját, a vételárból levonva nevezettnek tartozásait.
- 4419—1934 II. A sovatai egyháznak Biró Józseffel kötött adásvételi szerződése. Az egyház 3000 Leiért vett 3 hold 1200 öl kaszálót. Az egyház kötelezte magát, hogy eladót elhalálozásakor eltemeti.
- 4135—1934 II. A deji egyháznak 2—1934. sz. képviselői közgyűlési határozata, melyben kimondotta, hogy 160.000 Leiért eladja a kozárvári határban fekvő 10 hold földjét.
- 11—1934 II. A sudurâni egyháznak Kádár Katalin és Vodai Lászlóval kötött adásvételi szerződése. Az egyház 10.000 Leiért eladott 1 hold 1274 öl ingatlant, hogy az iskolatelek vételárát kifizethesse.
- 1436—1935 II. Az aiudi Bethlen-kollegiumnak dr. Szentiványi Árpád és nejével kötött adásvételi szerződése. A kollegium a rectori pusztaföldből eladott 3 holdat 90.000 Leiért.
- 315—1934 II. A sânt-andreii egyháznak Jakab Lila és Fazakas Károllyal kötött adásvételi szerződése. Az egyház Jakab Lilának 16.000 Leiért eladott 1 hold 111 öl földet. Fazakas Károlynak 8000 Leiért eladott 1138 öl in-

gatlant, hogy az imaház és tanítói lakás építésekből származott adósságai miatt az árverést elkerülhesse.

- 1160—1934 II. A poianai egyháznak Horváth Károllyal kötött adásvételi szerződése. Az egyház 14.000 Leiért eladta a câmpia-turzii határban kisajátított földjeiért cserébe kapott 2 hold 20 öl földet, hogy kultúrházat építhessen.
- 13003—1934 II. Az aiudi Bethlen-kollegiumnak a Kerekes-testvérekkel kötött bérleti szerződése. A kollegium 2 évre bérbe adta a deceai tanyát 16.000 Leiért és a tanya melletti 5 és fél hold szántót holdanként 2000 Leiért búzában valorizálva.
- 1437—1934 II. Az aiudi Bethlen-kollegiumnak Kerekes Mihállyal kötött haszonbéri szerződése. A kollegium 6 évre bérbe adott 5 hold földet évenként és holdanként 2000 Leiért.
- 1129—1934 II. Az aiudi Bethlen-kollegiumnak Demeter Mihállyal kötött haszonbéri szerződése. A kollegium 500 Lei béremeléssel 1936 december 31-ig meghosszabbította a sâncraii tanyabérletet.
- 1130—1934 II. Az aiudi kollegiumnak Jégh Gyözövel kötött haszonbérleti szerződése. A kollegium 1 évre megújította az eddigi szerződést ugyanolyan feltételekkel.
- 10708—1933 II. A târgu-mureși kollegiumnak a murăș-morti földek bérbeadására vonatkozó határozata, mellyel az eddigi bérleteket egy évre meghosszabbította.
- 10382—1933 II. Az aiudi Bethlen-kollegiumnak Trita Vaszi-liával kötött lakbérleti szerződése. Havi 600 Lei bérért bérbe adta a Bethlen-utca 2. sz. alatti 2 szoba konyhás stb. lakást.
- 4394—1934 II. Az aiudi Bethlen-kollegiumnak br. Kemény Árpád és neje, Szentirmay Széni Arabella ciumbrudi birtokosokkal kötött adásvételi szerződése. A kollegium 750.000 Leiért megvette eladóknak a Ciumburd községben és határán fekvő 81 hold 138 öl területű ingatlanait a szerződésben részletezett feltételek mellett.
- 4689—1934 II. A sântejudei egyháznak Bogaciu Jonicával kötött adásvételi szerződése. Az egyház 5000 Leiért eladott 400 öl puszta szőlőt.
- 5153—1934. A deji egyházközségnek engedély adatott arra, hogy az Apafy-utcában levő Tokay-féle házastelkét

- 250.000 Leiért eladhassa, hogy a vételárral kulturházat építhessen, vagy pedig valamelyik házát kulturházzá alakíthassa.
- 5746—1934. II. Az aiudi egyháznak Králik Vilmostal kötött adásvételi szerződése. Az egyház a lutheránus egyházzal közösen eladta 4500 Leiért a közösen birt taxás helyet.
- 5940—1934 II. Az aiudi Bethlen-kollegiumnak Kristóf Dénesnével kötött adásvételi szerződése. A kollegium 100.000 Leiért eladott 600 ölet a Principisták kertjéből.
- 4850—1934 II. A borsai egyháznak Serdeán Onisziával kötött adásvételi szerződése. Az egyház 8000 Leiért eladott egy nagyon távol fekvő 1 holdas földet, hogy közelebb jobb földet vehessen.
- 5095—1934 II. A litenii de susi egyháznak Farkas Gizellával kötött adásvételi szerződése. Az egyház 2800 leiért 142 □-öl kenderes földet vett.
- 5427—1934. II. A vânătorii egyháznak Cseh Zoltánnal kötött adásvételi szerződése. Az egyház 60.000 leiért megvett 698 □-öl területű beépített belsőséget, hogy az épületek átalakításával tanítói lakást és kultúrházat építsen.
- 5557—1934. II. A solocmai egyháznak Kovács Sándorral kötött adásvételi szerződése. Az egyház 1000 leiért 114 öl belsőséget vett.
- 5744—1934. II. Az uioarai egyháznak gr. Teleky Ádámmal kötött adásvételi szerződése. A szerződéssel az egyház egy puszta szőlő területet kapott.
- 5745—1934. II. Az aiudi egyháznak dr. Daramus Adriánnal kötött csereszerződése. Az egyház a Farkaspaták dülőben külön parcellákban fekvő kis gyümölcsös ingatlanait elcserélte a Jovián-dülőben levő gyümölcsöse mellett levő gyümölcsösrel, amely jobb a cserébe adottnál és nem kell 4 kerítésről gondoskodnia.
- 5789—1934. II. Az aiudi Bethlen kollégiumnak Hartmann Lajossal kötött lakbérleti szerződése. Havi 1200 leiért bérbe adta a Mihai Viteaz 4. sz. alatti lakást.
- 11171—1934. II. A sânmiclăuși egyháznak a Br. Bruckenthal-alap vezetésével kötött csereszerződése: 1917 öl papitelként cserébe adta a templom melletti 2 hold 1206 öl nagyságú telekért, amelyen a magtár átalakításával papilakást épített.

- 7885—1935. II. A galatzi egyháznak Anton Demiánnal kötött adásvételi szerződése. Az egyház a papitelekből 429 m²-t eladott 214.500 leiért.
- 7960—1934. II. A racoşul de josi egyháznak Nyirő Józsefné sz. Bedő Ilonával kötött adásvételi szerződése. Az egyházközség 13600 leiért 1578 öl ingatlant vett. Az egyház előzőleg eladott a már ismertetett szerződésekkel 2 hold 508 ölet és helyette vett 4 hold 17 öl területet.
- 9960—1934. II. Az egyházkerületnek Öhler Károly állatorvossal kötött adásvételi szerződése. A cluji szeretetházi telekből 10.000 leiért eladott 10 öl területsáv.
- 6832—1934. II. A luna de susi egyháznak Bányai Erzsébettel kötött adásvételi szerződése. Az egyház 10.000 leiért eladott 127 öl belsőséget, hogy a központi adósságát kifizethesse.
- 7654—1934. II. A satul români egyháznak Tarcea Aurellal kötött adásvételi szerződése. Az egyház a streza scărcisorai szórvány régi templomkertjéből 400 □-ölet eladott 18000 leiért, hogy az oláhujfalusi határban nagyobb és jobb földet vehessen.
- 7928—1934. II. A suati egyháznak Tóth György és nejével kötött adásvételi szerződése. Az egyház 12000 leiért eladott 5 hold 94 □-öl területi hasznavehetetlen földet, hogy a papi lakásnak és teleknek megvett ingatlan vételárát kifizethesse.
- 8250—1934. II. A cluji egyháznak özv. Jakab Károlyné és kiskorú gyermekeivel kötött adásvételi szerződése. Az egyház 57000 leiért 1048 □-öl területet vett az Irisz-telepi imaház céljára.
- 11761—1934. II. A nimai egyháznak Tárca Jánosné hagyatéka tárgyában 2—1934. sz. alatt kelt közgyűlési határozata. Nevezett végrendelettel 400 □-öl belsőséget hagyott az egyháznak, hogy annak eladási árával épületanyagot vegyenek a papi lakás részére.
- 12851—1934. II. Az aiudi Bethlen-kollégiumnak a „Hangya” szövetkezettel, Feidl Jánossal és Frölich Mórral kötött bérleti szerződesei, melyekkel pincéket adott bérbe.
- 1681—1935. A târgumureşi egyháznak a két malom és a malomberendezések, továbbá a malomhoz tartozó 4 hold 930

- öl föld eladása tárgyában kelt határozata. Az egyház ezeket 10,670.000 leiért eladta a városnak örökáron.
- 980—1935. II. A cristiuri egyháznak engedély adatott 5 hold 251 □-öl terület eladására. 140.000 Leiért eladta a „Mica“ aranybánya társulatnak, hogy 70.000 leiért megvehesse özv. Zeyk Árpádnének 4 hold 709 □-öl területű jóminőségű brádi szántóföldjeit.
- 1529—1935. — II. A bereteai egyháznak egyrésről Vultur Grigore és neje, másrésről Br. Áppel Jenőnével kötött adásvételi szerződesei. Vultur Grigoréknak 13000 leiért eladott 2 holdat és Br. Áppel Jenőnétől vett 2 holdat.
- 2356—1935. II. Az atidi egyháznak id. Király Mózes etédi lakóssal kötött adásvételi szerződése. Az egyház a szerződéssel kapott 255 □-öl nagyságú házastelket, 2 hold 489 □-öl kertet és 4 hold 1099 □-öl erdőt.
- 2357—1935. II. Az atidi egyháznak Gedő Sándor és Farkas Józseffel kötött adásvételi szerződesei. Az egyház 7000 leiért Gedő Sándornak eladott 699 □-öl kertet és Farkas Józsefnek eladott 239 □-öl malomkertet, hogy a Király Mózzel kötött szerződés illetekeit kifizethesse.
- 5072—1935. II. A petrosenii egyháznak Todea Victorral kötött adásvételi szerződése. Az egyház 37.000 leeiért 84 □-öl telket vett iskola bővítésére.
- 5188—1935. II. A coruncai egyháznak Balázs Károly és társaival kötött adásvételi szerződesei. Az egyház eladott 8 hold 745 □-öl erdőt és ennek az árával közelebb fekvő, értéke-sebb erdőt vásárolt.
- 4060—1935. II. A huedini egyháznak Lovász Andrással kötött adásvételi szerződése. Az egyház 10.000 leiért eladott 80 □-öl területű ingatlant és ennek árát épületjavításokra fordította.
- 2516—1935. II. A rău-bărbati egyháznak Szabó Zoltánnal kötött adásvételi szerződése. Az egyház 80.000 leiért 10 hold elsőosztályú szántót vett.
- 2756—1935. II. A doboli de josi egyháznak Valentin Paltineanuval kötött adásvételi szerződése. Az egyház 4000 leiért eladott 179 □-öl területű kertsávot, hogy az adós-ságát kifizethesse.
- 3278—1935. II. A mălnași egyháznak egyfelől Nagy Sándor bicsadi lakóssal, másfelől Biró János és társaival kötött

- adásvételi szerződése. Az egyház Nagy Sándornak 57.500 leiért eladott 5 hold távol fekvő földet. Biró János és társaitól 49.500 leiért vett 5 hold 830 □-öl területű közelebb fekvő, jobb minőségű földet.
- 5450—1935. II. A deji egyháznak özv. Nick Ferencnével kötött adásvételi szerződése. Az egyház ezen szerződéssel 945 □-öl területű belsőséget kapott értékes szép házzal.
- 5469—1935. II. Az oca de Juliu egyháznak Oláh Gusztáv és nejével kötött csereszerződése. Az egyház 1184 □-öles ingatlanait elcserélte egy 1252 □-öles értékesebb ingatlannal.
- 5527—1935. II. A baia de crişei egyháznak Oncu Aurellal kötött adásvételi szerződése. Az egyház 25.000 leiért eladott a templom mögötti telekből 614 □-ölet, hogy az adóságát kifizethesse.
- 5360—1935. II. A bradi egyháznak özv. Zeyk Árpádnéval kötött adásvételi szerződése. Az egyház kikötött feltételek mellett 20.000 leiért 3 hold 138 □-öl jó minőségű szántóföldet vett.
- 5716—1935. II. A şamşondi egyháznak Orbán Miklóssal kötött adásvételi szerződése. Az egyház 60.000 leiért eladott 1397 □-öl földet, hogy az iskolaépítésből származott adóságát kifizethesse.
- 5575—1935. II. A chideni egyháznak Kovács Ferenc és nejével kötött adásvételi szerződése. Az egyház 1000 leiért egy fél hold földet vett. Eladók az életfogytiglani haszonélvezeti jogot maguknak fenntartották.
- 5731—1935. II. A ciu-mafaidi egyháznak Török Lujzával és Nagy Gáborral kötött adásvételi szerződése. Az egyház 4 és fél hold földet vett holdanként 14000 leiért.
- 2789—1935. II. A gheorghenii egyháznak a városi primăriával kötött ajándékozási okirata. A város az egyháznak paplakás építésére 344 □-öles telket adományozott.
- 5705—1935. II. A sfântu-gheorgheni Székely-Mikó kollegiumnak a boltbérek megállapítása tárgyában kelt határozata. A kollégium a boltbéreket újból megállapította és a régi feltételekkel a szerződéseket 1 évre meghosszabbította. Stanescu Savius gyógyszerésznek évi 42000 leiért kiadta a gyógyszerértékesítőhelyiségeket.
- 5700—1935. II. A sfântu-gheorgheni Székely Mikó Kolle-

giumnak az ottani Tennis Clubbal kötött szerződése, mellyel a Tennis Clubnak engedélyt adott, hogy az Újvarosi kertben kijelölt helyen tennis pályát építhessen és azt 10, illetve 15 évig használhassa. Kollegium ifjúsága részére is biztosított a használhatási jog.

9609—1935. II. A sibiui egyháznak a várossal kötött adományozási szerződése. A város 500-ól területű belsőséget adott az egyháznak iskola építésre, melyre az egyház iskolát épített.

9406—1935. II. A felicenii egyháznak egyrésztől Török Lajossal és nejevel, másrésztől Török Dénesné, szül. Csizsár Lujzával kötött kétrendbeli szerződése. Ezen szerződésekkel az egyház 416 □-öl nagyságú belsőségét elcserélte egy jobb minőségű, értékesebb és nagyobb belsőséggel.

9441—1935. II. A filiași ref. és unit. egyházaknak Kálmán Jánossal kötött adásvételi szerződése. A két egyház közösen megvette 12.490 leiért eladónak 214 □-öl belsőségét, hogy arra közösen kultúrházat építsenek.

9191—1935. II. A delușenii egyháznak Pintikán József és társaival kötött adás-vételi szerződése. Az egyház 12.100 lejért eladott 2 hold erdőt, hogy az adóhátralékok miatt kitűzött árverést elkerülhesse.

8381—1935. II. A târgu-mureșii egyháznak gr. Teleki Domokossal kötött adás-vételi szerződése. Az egyház a Petőfi-utcán levő régi nagy saroképületet megvette 500.000 leiért.

8445—1935. II. A gheorghenii egyháznak Bartis Sándor és testvéreivel kötött adásvételi szerződése. Az egyház a visszavásárlási jog fenntartásával 25.000 leiért 200 □-ölet eladott a templom megetti telekből. A pénzt papilakás építésre fordították.

8490—1935. II. A doboti de susi egyháznak Bociu Nicolae és társaival kötött adásvételi szerződése. Az egyház 51.000 leiért eladta a 20 kilométer távolságra fekvő 7 hold 120 □-öl területű kaszálóját, hogy közelebb fekvő, jobb minőségű, könnyebben kezelhető földeket vehessen.

9038—1935. II. A santăuui egyháznak Bogdán Andrással és

- nejével kötött adásvételi szerződése. Az egyház 12.500 leiert 1 hold 982 □-öl földet vett.
- 0969—1935. II. Az aiudii Bethlen-kollégiumnak a tanbeszerzői és fogyasztási szövetkezettel és Dezső Dénessel kötött lakbérleti és felenyei községgel kötött adásvételi szerződesei. A lakbérleti szerződésekkel a Str. Regina Maria 2. sz. alatti és a Bethlen-utca 13. sz. alatti lakásokat adta bérbe. Az adásvételi szerződéssel az aiudul de sus határban kisajátított erdőn levő pásztorházat és hozzá tartozó telket adta el 21.200 leiert.
- 8317—1935. II. Az aiudii Bethlen-kollégiumnak a Bethlen-utca 4. és 9. számok alatti lakások bérbeadására vonatkozó szerződesei. A 4. sz. alatti lakás évi 5400 lei, a 9. sz. alatti évi 6000 lei bér mellett adatott ki.
- 7083—1935. II. Az acățarii egyháznak Markó Károllyal kötött közjegyzői okirata. Ezzel az egyház 23.800 leiert 1 hold 1005 □-ölet vett.
- 7062—1935. II. A devai egyháznak özv. Mátrai Aladárné, szül. Barcsay Rozáliával kötött adásvételi szerződése. Ezzel az egyház a saját telkével szomszédos telekből 263 □-ölet vett 16.000 leiert.
- 1052—1935. II. Az aiudii Bethlen-kollégiumnak a Hangya Szövetkezet Központjával kötött pincebérleti szerződése. A kollégium a koll. épület téli szárnya alatti pincehelyiséget bérbeadta 6 évre, évi 20.000 leiert.
- 10360—1935. II. A câmpinai egyháznak Petre Achilescu és V. Hersckovicsal kötött adásvételi okirata. Az egyház 150 m² telket vett imaházi célra.
- 10368—1935. II. A dilenț-noui egyháznak Szakács Ferenc és nejével kötött csereszerződése. Az egyház 435 □-öl területű ingatlanát elcserélte ugyanakkora területű ingatlannal.

Építési engedélyt nyertek az Igazgatótanácstól:

- 12300—1933. II. A grânarii egyház iskolaépítésre 2 tantermet, 2 lakásszoba, konyha, kamara, pincehelyiségekből álló épületet építettek 163.700 lei költséggel.
- 50602—1934. II. A mediași egyház iskolabővítésre 4-ik tantermet, 2 tanítónői szobát, 1 tanítási értekező szobát,

azonkívül 1 szoba, konyhából álló harangozói lakást építettek 182.394 lei költséggel.

10972—1934. II. A buni egyház iskolaépítése. Az unitárius egyházi főhatóságtól 120.000 leiért megvett épület alakításával 2 tanterem, iroda és előszoba helyiségekből álló épületet építettek. Háziépítkezéssel 86.725 lei előirányzati költségvetés szerint.

10973—1934. II. A vânătorii egyház tanítói lakás és kultúrterem építése. 3 szoba, konyha helyiségekből álló tanítói lakás és egy nagy kultúrtermet építettek.

4954—1933. II. A criștiori egyház bérház építése. Bradon bérházat építettek 270.000 lei költséggel, a papilakás eladási árával.

5072—1935. II. A petroșanii egyház iskola bővítése. 137.142 lei költséggel megnagyították 2 tantermüket és hozzáépítettek 3 szoba, konyha, kamara és előszobából álló tanítói lakást.

601—1935. II. A chendul marei egyház iskolaépítése. 431.112 lei költséggel 3 tanterem, iroda, előszoba és folyosó helyiségekből álló iskolát építettek.

5626—1935. II. A deceai egyház iskolaépítése. 289.500 lei költséggel 3 tanterem, könyvtár, tanítói szoba, folyosó, lépcsőház és az emeleten előadóterem, színpad, öltöző, folyosó és lépcsőház helyiségekből álló emeletes épületet építettek.

3861—1935. II. A sângeorge de mureși egyház imaterem és iskolaépítése. 183.344 lei költséggel imaterem, tanterem, előszoba helyiségekből álló épületet építettek 2 oldali feljáróval ellátva.

8923—1935. II. A gheorghenii egyház papilakás építése. 250.000 lei költséggel papilakást és gyülekezeti termet építettek.

5764—1935. II. A babini egyház imaterem és iskolaterem építése. 126.000 leibe kerültek.

7899—1935. II. A bitai egyház népház építése. 112.300 lei költséggel 2 nagy teremből álló épületet emeltek.

9029—1935. II. A criștur-crișenii egyház papilakása. 150.000 lei költséggel iroda, ebédlő, háló, előszoba, fürdőszoba, konyha, kamara helyiségekből álló épületet építettek.

- 5765—1935. II. A luna de josi egyház iskolaépítése. Az építés még nincs befejezve.
- 9636—1935. II. A cintai egyház papilakás építése. 137.780 lei költséggel iroda, ebédlő, háló, gyerekszoba, konyha, kamra, fürdőszoba, előszoba és mellékhelyiségből álló épületet építettek.

B) Díjlevelek :

- 12357—1933. A petecui egyház új papi díjlevele.
- 2754—1934. A chendul marei egyház új kántortanítói díjlevele.
- 1906—1934. A viforoasai egyház új papi díjlevele.
- 274—1934. A mădărași egyház új papi díjlevele.
- 4556—1934. A cintai egyház új kántortanítói díjlevele.
- 5613—1934. A chepeți egyház új papi díjlevele.
- 6511—1934. A chepeți egyház új kántortanítói díjlevele.
- 5991—1934. Az eremienii egyház új kántori díjlevele.
- 4866—1934. A șilea nirajului egyház új papi díjlevele.
- 9766—1934. Az eresteghini egyház új papi díjlevele.
- 8229—1934. Az aita-marei egyház új papi és kántortanítói díjlevelei.
- 8592—1934. A doboli de josi egyház új papi díjlevele.
- 7808—1934. A coroiusânmartini egyház új papi díjlevele.
- 8252—1934. A cluji-hidelvei kör új kántortanítói díjlevele.
- 36—1935. Az atidi egyház új papi díjlevele.
- 1297—1935. A chibedi egyház új papi díjlevele.
- 1556—1935. A ghindarii egyház új papi díjlevele.
- 5502—1935. A seri egyház új papi díjlevele.
- 5501—1935. A peri egyház új papi díjlevele.
- 4253—1935. Az icafalăuî egyház új papi díjlevele.
- 2973—1935. A feldiorai egyház új papi díjlevele.
- 5416—1935. A sânbenedici egyház új papi díjlevele.
- 8436—1935. A bandi egyház új papi díjlevele.
- 9436—1935. A mercurea-ciuci egyház új papi díjlevele.
- 9300—1935. A dalnici egyház új papi és kántori díjlevelei.

VII.

Birósági ügyek.

Az 1933. évi egyházkerületi közgyűlés óta az egyházkerületi bíróság Elnökségéhez összesen 404, (355-el kevesebb,

mint 1931—1933-ig), a legfelsőbb bíróság Elnökségéhez összesen 111 (34-el kevesebb, mint 1931—1933-ig) bírósági beadvány érkezett. Az összes beadványok elintézését nyertek.

Az egyházkerületi bíróság időszaki tanácsa a legutolsó egyházkerületi közgyűlés óta kétszer tartott üléseket, 1934. év június 7—9. és 1935. év október 21—23. napjain. Az 1934. évi június hó 7—9-iki üléseken összesen 16 ügy, az 1935. évi október 21-23-iki üléseken szintén 16 ügy, összesen tehát 32 ügy tárgyalatott le. (26 ügygel kevesebb, mint 1931—1933-ig.)

A letárgyalt ügyekből 23 fegyelmi bírósági, 9 közigazgatási bírósági ügy volt. Elsőfokulag 1 ügyben, másodfokulag 31 ügyben bíraskodott. Másodfokon helybenhagyott 10, részben vagy egészben megváltoztatott 18 és feloldott 1 elsőfokú határozatot, 2 felebbezést visszautasított.

A legfelsőbb bíróság a mult közgyűlés óta kétszer tartott üléseket. 1934. január 29-én és 1934. december hó 4-én. A két ülésen összesen 8 felebbezett fegyelmi ügyben ítélkezett. (5-el kevesebb, mint 1931—1933-ig.) Egy ügyben részben megváltoztatta, részben helybenhagyta, egy ügyben teljesen megváltoztatta, 6 ügyben helybenhagyta a másodfokú határozatokat.

A kultusz- és a pénzügyminiszter uraktól ismételt kérésekkel sem sikerült kieszközölni felhatalmazást a bírósági költségek és pénzbüntetések felhajtására és emiatt jelenleg is fennállanak a mult közgyűlési jelentésben felsorolt azon nehézségek, amelyek az egyházi bíraskodást megnehezítik, költségessé teszik.

Ez alkalommal is hangsúlyozni kell, hogy elődázhatatlannul szükséges gondoskodni az előkészítő és tárgyalási eljárások, az egész perrendtartás, érthető, világos, részletes és félremagyarázhatatlan szabályozásáról, tehát egy új bíraskodási törvény alkotásáról sürgősen gondoskodni kell, mert gyorsabb és olcsóbb bírósági eljárásra van szükség.

Úgy az egyházkerületi, mint a legfelsőbb bírósági beadványokat a II. ügyosztály iktatta, kezelte, referálta és irattározta.

III. Tanügyi jelentés.

Mostani jelentésünk iskoláink 1933/34. és 1934/35. tanévről szól és a következőképen tagozódik:

- I. Theológiai fakultás.
- II. Középfokú iskolák.
- III. Szeretetházak.
- IV. Elemi iskolák.

A nehéz körülmények között élő és főleg az anyagiakkal egyre nehezebben küzködő iskoláink közül egyedüli főiskolánk a theológiai fakultás folytathatta különösebb nehézség nélkül működését. Bár középiskoláink létszámában nincs apadás, de külső és belső életében talán az eddiginél is nehezebb küzdelmet kell folytatniok. A taníttató szülők leszegényedése, az ősi alapítványok elértéktelenedése, a földbirtokok elveszése, az államszegély elmaradása az anyagiakban okoz szinte legyőzhetetlen nehézségeket, a megint új tanterv, a tanulók hihetetlen túlterhelése, a tankönyvhiány, a tanárok vizsgára, nyári pihenőjükben nyelvtanfolyamokra hívása, a tanulók csüggedése a szellemiekre nyomja rá szomorú bélyegét. A mult jelentésünkben örömmel regisztráltuk, hogy a közoktatásügyi miniszter úr provizórikusan megadta a braşovi kereskedelmi iskolánknak a nyilvánossági jogot, most mély fájdalommal azt kell jelentenünk, hogy a miniszter úr e rendeletét hatálytalanította és a braşovi kereskedelmi iskola ismét a nyilvánossági jognélküliség keserves kenyerét eszi.

Egyedüli örvendetes esemény, hogy a Bethlen kollégium megértve az idők szavát, legfőképpen érdemes főgondnokának minden tiszteletet és elismerést megérdemlő buzgólkodása folytán e tanévre megépíthette és megnyithatta Ciumbordon az első református gazdasági iskolát.

Elemi iskoláink küzdöttek a legnagyobb nehézségekkel. Az elemi iskolai törvény módosítása, a törvény betűszerinti végrehajtása, az épületek, felszerelés kifogásolása, új tanerők beállítási engedélyének megtagadása, új iskolák nyitásának nem engedélyezése, a nyilvánossági jogért való sikertelen küzdelem, névelemzés, tanítói vizsga, tanítóknak a tanítástól való eltiltása, és még annyi minden keserűség! — ez az elemi iskolák életéről vetített általános kép! Egyetlen iskolánk sem kapott az elmúlt két év alatt új nyilvánossági jogot, de 4 iskolánknak kellett bezárulni.

I. Theológiai fakultás.

Isten kegyelméből örömmel jelenthetjük, hogy a theológiai fakultásunk 1933/34. és 1934/35-ik tanévre áldásos, csendes munkálkodásban, külső zavaró hatások nélkül végezhetette hivatását.

Az intézet előljáróságát a mult egyházkerületi közgyűlés választotta újból. A régi kipróbált munkások mellé új előljárók lettek: Kiss Albert esperes, Gönczy László kollégiumi igazgató.

Nagy veszteség érte a fakultást azzal, hogy a fakultás ügyeit ritka szeretettel és hűséggel vezető főgondnoka, báró Kemény Pál aa 1934 április hó 15-én váratlanul elhalt. Ugyancsak elszólította az isteni Gondviselés az előljáróságnak két igen értékes lelkes munkás tagját, Kovács Dezső kollégiumi igazgatót és Hegyi András perisi lelkész aát.

Fájdalmasan üres helyüket a mostani egyházkerületi közgyűlés fogja betölteni, adjon Isten kegyelme hozzájuk méltó hű új munkásokat.

Az intézet tanári karában változás nem történt, nem történt változás az offciálisták személyében sem.

A hallgatók létszáma most már igazgatótanácsunk korlátozó intézkedése következtében már nem múlja felül a legutolsó évfolyamban sem azt a számot, amelyre az utánpótlás szempontjából szükség van.

A tanítás munkája mind a két tanévben, kivéve a törvényes szüneteket, megszakítás nélkül folyt: az 1934/35. tanév II. felében a gyengélkedő dr. Keckeméthy István ny. r. tanár

aát előadásai megtartásában Maksai Albert ny. r. tanár aa segítette.

A tanév ünnepélyes megnyitása 1933-ban október 1-én. 1934-ben szeptember 30-án volt, a tanévet 1934-ben június 17-én, 1935-ben június 16-án zárta be a fakultás ünnepélyes keretek között.

A hallgatók számáról a beiratkozás, évközi változások. illetőség szempontjából a következőkben számolhatunk be:

1933—1934. tanév:

Évfolyam	I.		II.		III.		IV.		I—IV.	
Félév	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Beiratkozott	33	33	29	30	28	28	45	45	135	133
Erdélyi { férfi	15	15	15	15	17	17	28	28	75	75
{ nő	3	3	1	1	1	1	1	1	6	6
Királyhágó- { férfi	6	5	6	7	5	5	4	3	21	0
melléki { nő	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
Magyarországi	—	—	1	1	—	—	1*	1*	2	2
Csehszlovákiai	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
Jugoszláviai	2	2	2	2	—	—	—	—	4	4
Ág. hitv. ev. { rendes	2	2	1	1	—	—	1	1	4	4
{ rendkívüli	5	6	—	—	—	—	1	—	6	6
{ szabadságon	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
Szabadságon { erdélyi tanjel.	—	—	—	—	1	1	3	2	4	3
{ királyhágómelléki	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
Tanárjelölt { erdélyi	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
r. hallgató { királyhágómelléki	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
Külföldön { erdélyi	—	—	—	—	2	2	1	1	4	3
{ jugoszláviai	—	—	—	—	2	2	2	2	3	4
Összesen	33	33	29	30	28	28	45	42	135	133

* Ág. hitv. ev. hallgató.

Külföldön tanulmányoztak: Czirják János (Bonn), Nagy Béla és Kendefy László (Bethel bei Bielefeld), Szöcs Endre (Aberden Church of Scotland), Gyenge Samu (Edinburgh, Free College), Baksa Árpád (Leipzig), Gyulay Lajos (Strasbourg), Röhrig Gottfried (Heidelberg), Weitmann Henrik és Kern Dániel (Bonn), Osváth Ernő (Basel).

1934—1935. tanév.

Évfolyam	I.		II.		III.		IV.		I—IV.	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Beiratkozott	3	33	28	29	31	31	35	33	127	126
Erdélyi { férfi	15	14	15	13	14	14	19	18	63	59
{ nő	1	1	3	3	1	1	1	1	6	6
Királyhágó- { férfi	6	6	6	6	7	7	5	5	24	24
melléki { nő	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Magyarországi	2	2	—	—	1	1	3	3	6	6
Csehszlovákiai	2	2	—	1	1	1	—	—	3	4
Jugoszláviai	—	2	2	2	2	2	1	—	7	6
Ág hitv. ev. { rendes	3	3	2	2	1	—	—	—	6	5
{ rendkívüli	2	2	—	—	3	3	—	—	5	5
Szabadságon { theol. tanjelölt	—	—	—	—	—	—	3	3	3	3
{ r. hallg.	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Külföldön { erdélyi	—	—	—	—	1	1	1	1	2	2
{ jugoszláviai	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2
Kilépett	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
Összesen	33	33	28	29	31	31	35	33	127	126

Külföldön tanulmányoztak: Röhrig Gottfried Leipzigban, Weitmann Henrik Bonnban, Szabó Sándor Budapesten, Jakab Zsigmond Debrecenben. A theol. tanfolyamot már végzettek közül külföldön vannak: Farkas Károly, Mester István, Szigethy Béla Baselben, utóbbi II. félévben Zürichben, Geréb Pál Zürichben, Gyenge Aron, Gyenge Samu Skóciában, Kendefy László Bonnban, Szöcs Endre a II. félévben Leipzigban. A királyhágómelléki illetőségű hallgatók közül Szűcs János Skóciában, Osváth Ernő, Nagy István, Orth Győző Baselben.

A teológus-tanárjelöltek száma volt az 1933/1934. tanévben 7, az 1934/1935. tanévben 3.

Új teológus-tanárjelöltek felvételét igazgatótanácsunk nem engedélyezte.

A teológusok közül az internátusban volt elhelyezve az 1933/34. tanévben: 88, az 1934/35. tanévben 92 (év végén 90). Főiskolai tanulókat a zsúfoltság elkerülése céljából egyik tanévben sem vett fel a tanári kar. Így a lakószobák kényelme-

sebbek voltak s a tanulmányozásra alkalmasabbak. A hallgatók nagyjában alávetették magukt a rendtartásnak, néhány esetben volt büntetésre szükség.

A künnlakók szüleiknél, a kollégiumban, Luther-Otthonban, Szeretetházban voltak elhelyezkedve.

A konviktusban az 1933/34. tanévben 79-en (reggeli), ebédnél 69-en, vacsoránál 74-en étkeztek. A többiek tanítványaiknál, az Ellenzék és a Nőszövetség diákmenzáján, rokonaiknál étkeztek, egy szegény hallgatónak társai rendre engedték át kosztjukat.

Az internátusi díj 3200 leura, a konviktusi díj 5000 leura mérsékeltek.

A díjak befizetése most is igen nagy nehézségekkel történik, a hallgatók egy része nem tud, sőt sok esetben nem is akar rendesen fizetési kötelezettségeinek eleget tenni. A lelkesi és tanítói családból származó hallgatókkal szemben az intézet elmegy a teljes megértés és türelem határáig.

Az 1933/34. tanév végén az intézeti díjakban 314.785 lei, az 1934/35. tanévben 349.782 lei hátrálék állott fenn.

Az intézet segélyalapjai devalválódtak, a jólékü adakozók tehetsége is kevesbedik. Az 1933/34. évben 179.895 lejt, az 1934/35. tanévben az I. félévben 24.200 leit, a vizsgák előtt 50.952 lei segélyt tudott adni az intézet. A királyhágómelléki hallgatók 1933/34-ben 10.600, 1934/35-ben 13.000 lei segélyt élveztek.

Legátumokból az 1933/34. tanévben 547.868 lei folyt be (egy hallgatóra átlag 5424 lei), az 1934/35. tanévben 569.455 lei (egy hallgatóra átlag 5475 lei jutott).

Az internátus állapotán az intézet szerény anyagi lehetőségei mellett is segíteni igyekezik, megvalósulás stádiumába jutott az intézeti fürdő is.

A hallgatók orvosi felügyelet alatt állanak, a belgyógyászati és sebészeti kezelésre szorulókat beutalja az intézet a Református kórházba. Az egészségi állapot nagyjából kielégítő volt, bár 1935. telén sok volt az influenzás beteg, köztük egy pár súlyosabb eset is.

A tanulmányi eredmény általánosságban megfelelő.

A kollokviumok eredménye:

1933—1934. tanév:

Évfolyam	I.		II.		III.		IV.		I—IV.	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Szemeszter										
Beiratkozott	33	3	29	30	28	28	45	42	135	133
Kollokviumra nem köteleztetett (szabadságolt, rendkv. hallg. külf.)	5	6	1	1	5	5	7	4	18	16
Jeles	7	5	6	2	4	3	3	1	20	11
Jó	10	9	7	7	8	5	12	17	37	38
Elégséges	7	10	8	14	9	4	20	17	44	45
Elégtelen egy tárgyból	1	—	1	—	—	—	1	—	3	—
Elégtelen két tárgyból	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—
Nem kollokvált egy tárgyból	2	—	3	1	—	1	—	—	5	2
Nem kollokvált két tárgyból	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Nem kollokvált több tárgyból	—	—	1	2	1	—	—	—	2	2
Nem kollokvált egy tárgyból sem	—	3	1	3	—	10	2	3	3	19
Kimaradt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meghalt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen:	3	33	29	30	28	28	45	42	135	133

1934—1935. tanév:

Évfolyam	I.		II.		III.		IV.		I—IV.	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Félév										
Beiratkozott	3	33	28	29	31	31	35	33	127	126
Kollokviumra nem kötelezett (szabadságolt, rendkv. hallg. külf.)	2	3	—	2	5	5	4	2	11	12
Jeles	9	3	6	6	3	—	5	1	23	10
Jó	13	10	8	10	4	5	8	8	33	33
Elégséges	5	8	8	7	t	—	3	1	2	30
Elégtelen egy tárgyból	—	2	—	—	—	—	—	—	4	2
Elégtelen két tárgyból	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Nem kollokvált egy tárgyból	2	—	—	1	2	—	3	2	7	3
Nem kollokvált két tárgyból	—	2	—	—	2	5	—	—	2	7
Nem kollokvált több tárgyból	2	4	2	1	8	10	5	3	17	18
Nem kollokvált egy tárgyból sem	—	1	4	1	—	4	2	3	6	11
Kimaradt	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
Meghalt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen:	33	33	28	29	31	31	35	33	127	126

A vizsgálatok eredménye:

1933—1934. tanév:

1. Minősítő vizsgára állott szeptember és június hónapokban 35 hallgató, mindenki sikerrel vizsgázott.

2. Theológiai alapvizsgálatot tettek 36-an. Jelesen vizsgáztak 4-en, jól 7-en, elégségesen 9. Három hónap múlva javíthattak 8-an, egy év múlva 1, javítottak 5-en, visszalépett 2.

3. I. Lelkészképesítő vizsgálatra jelentkeztek 62-en, jelesen vizsgázott 3, jól 18, elégséges eredménnyel 30, 3 hónap múlva javíthat 4, javított 7.

1934—1935. tanév:

1. Minősítő vizsgálatot tett eredménnyel 20. I. évet végzett hallgató.

2. Theológiai alapvizsgálatot 36-an tettek: jeles eredménnyel 7-en, jó eredménnyel 8-an, elégséges eredménnyel 14-en, három hónap múlva javíthat 3, javított 3 jelölt, egy visszalépett.

3. I. Lelkészképesítő vizsgára jelentkeztek 19-en, jelesen megfeleltek 2-en, jól 11-en, elégségesen 6-an.

1935. június 21-én theológiai magántanári vizsgák is voltak.

Nagy József a gyakorlati theológiai szakcsoportból, Tunyogi Csapó András az ószövetségi bibliai tudományok szakcsoportjából tett magántanári vizsgát. A vizsgáló bizottság mindkét jelölt tudományos előkészületét megfelelőnek találván, képesítette őket.

A tanári kar minden tekintetben hivatása magaslatán állva, méltó büszkesége egyházkerületünknek. Amellett, hogy az anyaszentegyház minden kormányzati és missziói munkájából kiveszik részüket, igen értékes tudományos működést is fejtenek ki, különösen értékes munkatársai és szerkesztői a református egyházi lapoknak.

Az akadémiai Isntiszteletek, az igen nívós akadémiai estélyek, a konferenciák egyre nagyobb közönség lelkéhez férköznek hozzá.

A pályatételek kidolgozásában egyre több buzgalmat és szép eredményt tanusít az ifjúság.

Jelentésünket azzal végezzük, hogy igazgatótanácsunk a theológiai oktatásnak 5-ik évfolyammal való kiegészítése iránt a Főtiszteletű Közgyűléshez fordult olyan javaslattal, amely lehetővé teszi, hogy a theológiát elvégzett hallgatóink a teljes tudományos kiképzés befejezése után, olyan gyakorlati ismereteket is elsajátíthassanak, amelyek elsajátítására a négy év alatt idejük nem lehet, de amelyek nélkül nem lehetnek azok az apostolhelkű Timóteusok, akikre most küzdő anyaszentegyházunknak szüksége van.

II. Középiskolák.

Az elmúlt két esztendő alatt egyházkerületünknek a következő középfokú iskolái működtek:

I. *Fiúfőgimnáziumok*: Cluj, Târgu-Mureş, Aiud, Sf.-Gheorghe, Zălau;

II. *Leányfőgimnázium*: Cluj;

III. *Leányfőgimnáziumok*: Sf.-Gheorghe, Braşov, Târgu-Mureş;

IV. *Tanítóképzők*: Aiud, Odorheiu (tanítónőképző);

Kereskedelmi iskolák: Braşov (fiú), női tanfolyam (Braşov).

Tehát a középfokú iskolák létszámában csökkenés nem állott be.

Valamennyi iskolánknak meg volt a nyilvánossági joga, csak a braşovi kereskedelmi iskolától vonta vissza a közokt. miniszter úr a nyilvánossági jogot.

A tanulói létszámban nem nagy még a csökkenés; de az I. osztálybeli tanulók létszámának állandó lemorzsolódása mutatja, hogy a mai gazdasági viszonyok mellett, az egyre nagyobb mértékű munkanélküliség rettenetes idején mind kevesebb szülő tudja középiskolába küldeni gyermekét. Katasztrófálisan csökken a kereskedelmi iskolák tanulói létszáma; a női tanfolyamon már alig egynehány, a fiú kereskedelmi iskolában is olyan kevés, hogy a nyilvánossági jog megvonásainak indokai közt ez is szerepelt. Most az állami bizottságok előtti vizsgák nehézsége miatt még nagyobb aggodalom tölt el bennünket ez iskola jövője miatt. Többi iskoláink népessége még normális, a tanítónőképzőintézetből oklevéllel kikerülő ifjúság elhelyezése egyre nehezebb lesz, részint azért, mert a végzett tanítók foglalják el természetesen a meg-

ürülő helyeket, részint azért, mert ahol mód és lehetőség volna is az iskola tanerőinek szaporítására, a közoktatásügyi miniszter úr a legkritkább esetben ad erre az újabb időben engedélyt.

Mennyi könny fakadt abból, hogy a végső erőfeszítéssel, adósságok árán diplomát szerzett tanítónőt nem tudtak állásba juttatni.

A beírt tanulók kimutatása:

A) *Fiúfőgimnáziumok:*

Cluj	1933/34-ben	370 (—10),	1934/35-ben	375
Târgu-Mureş	„	366 (+16),	„	371
Aiud	„	208 (—12),	„	177
Sf.-Gheorghe	„	233 (+ 9),	„	223
Zalău	„	183 (+10),	„	178

B) *Leányfőgimnázium:*

Cluj	1933/34-ben	357 (+26),	1934/35-ben	150
------	-------------	------------	-------------	-----

C) *Leánygimnáziumok:*

Braşov	1933/34-ben	144 (+20)	1934/35-ben	150
Târgu-Mureş	„	144 (+20),	„	183
Sf.-Gheorghe	„	95 (+18),	„	83

D) *Tanítóképzők:*

Aiud	1933/34-ben	132 (+ 6),	1934/35-ben	118
Odorheiu	„	253 (—11),	„	247

E) *Kereskedelmi iskolák:*

Braşov fiú:	1933/34-ben	31 (—12),	1934/35-ben	39
„ leánytanfolyam	„	7 (— 8),	„	7

Vagyis beíratott egyházkerületünk középfokú iskoláiba az 1933/34. tanévben 2571, az 1934/35. tanévben 2516 tanuló.

A tanulók vallás szerinti megoszlása a következő volt:

a) református:	1933/34. tanévben	2093,	1934/35. tanévben	1997
b) evangélikus	„	101,	„	101
c) unitárius	„	102,	„	121
c) róm. kath.	„	258,	„	286
e) zsidó:	„	17,	„	10
f) adventista:	—	—	—	1

Kollégiumaink vezető testületeiben az elmúlt két év alatt a következő változások történtek:

A târgu-mureși kollégiumban a mult egyházkerületi közgyűlésen gondnokká választott Toldalagi József aa atyjától kapott nemes példaadás után kezdette meg működését; működésétől sokat várunk. A târgu-mureși kollégium új előljárósági tagjai lettek dr. István Mihály ügyvéd, a kollégiumnak régi erénydíjjal jutalmazott tanítványa és Fejér Pál iernuti esperes. Fájdalmas veszteség érte a kollégiumot dr. Telegdy István előlj. tag aa elhunytával, aki lelkéből szerette és munkálta alma matere előmenetelét.

A Bethlen kollégium új főgondnoka Szász Pál aa. két évi működésével bebizonyította, hogy méltán állította a közbizalom e vezető helyre; buzgó erőket nyert a kollégium dr. Müller Jenő, dr. Fülöp Ferenc, Kováts Pál és Farkas Károly új előljárósági tagok személyében is. Nagy veszteség érte a kollégiumot dr. Asztalos Kálmán jogtanácsosának 1935. június hó 20-án történt elhunytával.

A Székely-Mikó kollégium előljáróságát is nagy veszteség érte Bene István kiváló előljárója elhunytával.

A Wesselényi kollégium előljáróságának új tagjául Köblös Endre șimleul-silvanieii lelkész választatott meg. 1935. május 15-én elvesztette a Wesselényi kollégium Z. Kiss Ernő gondnokát, aki tb. főgondnoka is volt a nagymultú iskolának és 54 éven át a legnagyobb buzgalommal vett részt szeretett iskolája ügyeinek intézésében. 1882-ben lett a kollégium pénztárosa, 1892-től az előljáróság világi tagja és 1924 óta a kollégium gondnoka. Temetése — melyen igazgatótanácsunk is képviseltette magát — az egész Szilágyság magyarságának impozáns részvéte mellett folyt le.

A leányfőgimnázium előljáróságának új tagjai: Biró Mózse, dr. Szász Ferenc. 1934. május 3-án elvesztette az intézet érdekében gazdag gondnokát, dr. Szöllösy János aát, aki súlyos betegségéig a legnagyobb szeretettel vett részt e fiatal intézet vezetésében, megszilárdításában. Elhunyt az előljáróság tagjai közül Kovács András aa. is, aki mint a cluji református eklézsia főgond-

noka volt tagja az előjáróságnak; helyébe az új főgondnok, Tárkányi György aa. lépett.

Az oderheiu-i kollégium előjáróságának új tagjaivá választottak: Tompa Lászlóné, dr. Szöllősy Ödönné és Kiss István lelkész aa. Nagy Kálmán aa. előjárósági tag lemondott tiszte-ről. 1935. január 5-én elhunyt a kollégium örökös tiszteletbeli gondnoka, Csanády Zalán ny. kuriai bíró, aki nevét valósággal beleépítette a kollégium történetébe. De elragadta a kérlelhetetlen halál az intézet legifjabb, alig két éve választott előjárósági tagját is, dr. Szöllősy Ödönné, Szabady Mártát is, aki nagy ambícióval, ifjúi energiával fogott neki a leánynevelés ügye szolgálatának.

Iskoláink előjáróságai a legnagyobb buzgósággal és gondossággal vezetik e reájok bízott iskolák ügyeit. Bár üléseik jórészt a nehéz anyagi kérdések megoldása veszi igénybe, örömmel látjuk, hogy a paedagógia és az ifjúság valláserkölcsei nevelése nagy kérdéseivel is igen nagy szeretettel foglalkoznak. A kapott jelentések szerint az előjárósági tagok buzgón részt vesznek a munkában, néhány előjárósági tag, nem tudhatjuk mi okból, nem vesz részt a gyűléseken. Mindenesetre, aki egy éven át indok nélkül távol tartja magát a munkától, helyén való volna, hogy helyét másnak adja át.

Tanári karunkból aktív munkás nem dőlt ki, de a nyugalmazott tanáraink közül elhunytak Csűrös Pál, az orăștiei kollégium igazgatója, aki még nyugalombavonulása után is az újra éledt kollégium árváinak szentelte munkáját. Érdemekben gazdag munkásságát, nemesveretű egyéniségének emlékét szeretettel őrizzük meg. Nem sokáig élvezhette az annyira megérdemelt nyugalmat Kovács Dezső, a cluji kollégium igazgatója sem. Súlyos betegség után 1935. jun. 18-án ragadta el a halál. Mennyi mindent vártunk és várhattunk még tőle! Temetése olyan impozáns részvét megnyilatkozása mellett folyt végbe, amely mindennél ékebben mutatta meg a tisztességben végzett hű munka megbecsülését és az Isten áldotta magyar író elvesztése feletti őszinte bánatot.

Meghalt Kóbory János, a târgu-mureși kollégium ny. tanára is, aki mint a kollégium új épületének egyik megalkotója is érdemessé tette nevét. Elhunyt Végh Endre, a sf.-gheorghiei kollégium nyugalmazott és Felméry Sándor Bethlen-kollégumi ny. segédtanár, gyakorló iskolai tanító aa is. Mindketten hű és

értékes szolgák voltak. Fiatalon elhunyt a târgu-mureși kollégium volt helyettes tanára és internátusi felügyelője, dr. Szabó Ferenc aa. is. Eltávozott az élők sorából az aiudi kollégium évtizedeken át szolgáló derék orvosa, dr. Kovács János aa. is.

Nyugodjanak csendesen!

Kollégiumaink aktív szolgálatából nyugalombavonulás következtében öt régi tanárunk vált ki: Bodrogi János aiudi, Hegedüs Zsigmond aiudi, Szabó Árpád odorheiui, Veress Gábor aiudi és Gulyás Károly târgu-mureși tanár aai. Mindannyian egy hosszú élet áldozatosságával és hűségével munkálkodtak a nekik kiosztott munkamezőn. Kívánjuk mindannyian, életük alkonyát tölthessék az annyira megérdemelt nyugalomban.

Meghívás útján a tanítóképzőintézetünk nyert két új rendes tanárt, Szabó Géza és Vita Zsigmond személyében, előbbi az ének-zene, utóbbi a francia nyelv tanszékére hívatott meg. Mindkettő munkásságától sokat várunk.

Iskoláink igazgatásában a régi erők buzgólkodnak. A ciklusos újtások sem hoztak változást. A Bethlen-kollégium előjárósága Dóczy Ferenc rektor-professzori örökét dr. Musnay László aával töltötte be. Szabó Árpád aát még nyugalombavonulása után sem tudta a gazdasági ügyek intézésében nélkülözni intézete.

Tanári testületeink kimutatása:

1. A *Cluj-i* kollégiumnak volt az 1933—34. tanévben: rendes tanára 13, helyettes tanára: 6; az óraadó tanárok száma 6. Az 1934—35. tanévben: rendes tanár: 13, helyettes tanár 6, óraadó 2.

2. *Târgu-Mureș-i* kollégiumunknak volt az 1933—34. tanévben: rendes tanára: 10, helyettes tanára 6, óraadó 7. Az 1934—35. tanévben: 10 rendes, 6 helyettes és 5 óraadó tanár volt.

3. Az *Aiud-i* kollégiumban az 1933—34. tanévben volt 10 rendes, 4 helyettes és 5 óraadó tanár, az 1934.—35. tanévben 9 rendes, 4 helyettes és 6 óraadó tanár.

4. A *Sf. Gheorghe-i* kollégiumnak az 1933—34. tanévben 7 rendes, 6 helyettes és 4 óraadó, az 1934—35. tanévben 7 rendes, 7 helyettes és 2 óraadó tanára volt.

5. A *Zălău-i* kollégium tanári testülete állott az 1933—34. tanévben 8 rendes, 6 helyettes és 2 óraadó tanárból; az 1934—35. tanévben 7 rendes, 7 helyettes és 3 óraadó tanárból.

6. A *Cluj-i* leányfőgimnáziumnak volt az 1933—34. tanév-

ben 12 rendes, 4 helyettes és 8 óraadó tanára, az 1934—35. tanévben 12 rendes, 5 helyettes és 6 óraadó tanára.

7. A *Târgu-Mureş-i* leánygimnáziumnál az 1933—34. tanévben 4 rendes, 2 helyettes és 3 óraadó tanár volt; az 1934—35. tanévben 4 rendes, 3 helyettes és két óraadó tanár.

8. A *Sf. Gheorghe-i* leánygimnáziumban volt az 1933—34. tanévben 2 rendes, 3 helyettes és 3 óraadó tanár; az 1934—35. tanévben 2 rendes, 5 helyettes és 2 óraadó tanár.

9. Az *Aiud-i* tanítóképzőintézetnek volt az 1933—34. tanévben 7 rendes, 7 helyettes és 4 óraadó tanára; az 1934—35. tanévben pedig 5 rendes, 9 helyettes és 4 óraadó tanára.

10. Az *Odorheiu-i* tanítóképzőintézetnek volt az 1933—34. tanévben 11 rendes, 7 helyettes és 3 óraadó tanára, az 1934—35. tanévben 10 rendes és 7 helyettes és 3 óraadó tanára.

11—13. A *Braşov-i* középiskolák (leánygimnázium és kereskedelmi) tanári karában volt az 1933—34. tanévben 7 rendes, 5 helyettes és 8 óraadó tanár; az 1934—35. tanévben 7 rendes 5 helyettes és 7 óraadó tanár.

Volt tehát középfokú iskoláinknál az 1933—34. tanévben 91 rendes, 54 helyettes és 53 óraadó, összesen 198 tanár; az 1934—35. iskolai évben 86 rendes, 64 helyettes és 42 óraadó, összesen 192 tanár.

A közoktatásügyi miniszter úr a tanári képesítések ügyét újból szabályozta. Visszaállította ugyanis 213.044—934. sz. rendeletével a megszavazott törvény alapján a befejező vizsgát (examen de capacitate). E vizsga letétele különösen kisebbségi tanárjelöltek számára a legnehezebb követelmények közé tartozik, mégis fel kell hívnunk helyettes tanáraink figyelmét, hogy minden erejüket megfeszítve dolgozzanak e vizsgára, mert — mint a közoktatásügyi miniszter úr 71.283—934. sz. rendeletével közölte ig.-tanácsunkkal — e vizsga nélkül rendes tanár senki sem lehet.

Az új törvénynek a vallástanári képesítésekre is új rendje van. Igazgatótanácsunk megbízásából főtiszteletű püspök úr személyesen interveniált az illetékes minisztériumokban, hogy a törvény e rendelkezése természetesen csak az állami iskolában rendes református vallástani tanszéket elfoglalni akaró vallástanárookra vonatkozhat, egyházkerületünknek fennáll az a joga, hogy szabályai szerint képesíthesse saját vallástanárait. E beadványunkra a mai napig nem kaptunk választ.

Az új capacitas-vizsga törvény alapján már tartatott is egy vizsgaszak a București-i egyetemen. Eredménye siralmas. Helyettes tanáraink közül is megpróbálkoztak néhányan vizsgára állani. Sikerrel állották ki a vizsgát: Szathmáry Gyula az Aiud-i főgimnázium természetrajzszakos helyettes tanára, aki 7.87-es médiával, Szabó Géza a tanítóképző-intézet rendes ének-zene tanára, aki 7.99-es médiával, Bágya András a Sf. Gheorghe-i kollégium helyettes énektanára, aki 7.86-os médiával, Makkai Judit a Cluj-i leányfőgimnázium helyettes tornatanárnője, aki 8.18-as médiával szerzett tanári oklevelet. Főszakjából, a francia nyelv- és irodalomból eredményesen vizsgázott Pogány Albert Aiud-i h. tanár.

A tanári karok szakai aránya javul; nehézségek vannak még a filozófia tanításánál, ahol az új rend szerinti filozófiai szakos tanárok alkalmazását kívánják, s a chemia tanításánál, ahol ilyen képesítésű tanáraink nem voltak.

Igazgatótanácsunk a tanárjelöltek segélyezését az elmúlt két tanév alatt is a régi keretekben eszközölte; tanárjelölteink legtöbbje igen szorgalmasan dolgozik, az elmúlt két év alatt ismét 8-an szereztek közülök licencát és végezték el a pedagógiai szemináriumot, úgy, hogy a tanári utánpótlás egyre kevesebb nehézségbe ütközik.

Tanáraink az elmúlt két év alatt számbavehető irodalmi munkásságot fejtettek ki, ennek nagyobb része szépirodalmi természetű, reméljük, eljön annak az ideje, hogy szakkérdésekben, tudományos téren is egyre több munkás akad, mint ahogy e két év alatt is már ennek biztató jelei mutatkoztak.

Ami az oktatás munkáját illeti, az elmúlt két év alatt is igen nagy nehézségekkel kellett megküzdeniök iskoláinknak.

Az 1933—34. tanév a szabályzat szerint szept. 15.-én nyílt meg. Szeptember 13.-án kaptuk meg a közoktatásügyi miniszter úr 124741—33. sz. rendeletét, az 1933—34. tanévi óratervre vonatkozóan. E rendelet szerint a VII. osztály a régi tanterv szerint, az I—VI. osztályoknak az 1932. évben kiadott terv alapján kell működniök a III. és IV. osztályok kivételével, melyekre új tanterv fog megállapíttatni. Szept. hó 19.-én megkaptuk a közoktatásügyi miniszter úr 143177—33. sz. rendeletével megküldött tantervet (Programa minimală), mely az 1933—34. tanév tantervét véglegesen szabályozta. Október hó 10.-ikén megkaptuk 153917—33. sz. a közoktatásügyi miniszter úrtól a tantervhez való útasítást is.

Az új tantervhez természetszerűen nem állottak rendelkezésre új tankönyvek, a közoktatásügyi miniszter úr 59919—33. sz. útasítása szerint az előző év tankönyvei használtattak, melyek természetesen igen sok kiegészítésre szorultak.

Az 1934—35. tanévre az új tanterv (Programele analitice pentru învățământului secundar) a Monitorul Oficial 1934 aug. 21.-iki számában jelent meg, szept. 14.-én 130652—34. sz. rendeletével küldötte meg a miniszter úr útasításaival együtt.

E tanterv a főgimnázium valamennyi osztálya számára bevezette a VIII. osztályú főgimnázium tervét. Lényeges újítása, hogy a VII. osztálytól kezdve bifurkáció van, irodalmi és tudományi szak. (Litere și științifică.) A VII. osztályban ez azt jelentette, hogy az irodalmi csoport a heti két közös latin órán felül kapott még két külön latin és egy görög órát, a tudományos csoport ezzel szemben a heti két közös mennyiségtan óra mellé még további 3 mennyiségtani órát. Nagy nehézségeket is okozott e tanterv, pl. a VII. osztály nem tanulta a VI. osztályban a lélektant, így a logika mellé ezt is fel kellett venni, az amúgy is zsúfolt tantervbe.

Félős, hogy még e tanterv is változni fog, mert a közoktatásügyi miniszter úr 210280—34. sz. a. részletes javaslatokat kért a tantervet illetően a tanárkaroktól.

Fájdalommal kell ismét leszögeznünk, hogy évek sora óta az új tantervek elkészítésénél soha sem vétetnek figyelembe előterjesztéseink, ez új tanterv még a román liceumokra nézve is túlszúfolt, a magyar tannyelvű iskolák tanulóira nézve pedig már egészségileg is katasztrófális, mert a rendes órákon túli ország-órei, gázvédelmi és cserkész-órákkal való elfoglaltságukat is figyelembe kell venni.

E helyről is kérjük tanári karainkat, minden lehető könnyítést, segítséget és támogatást adjanak meg a tanulóknak, hogy e nehéz idők követelményeinek megfelelhessenek. Tanári karaink eddig is igyekeztek módszeres értekezleteken e nehézségeket a lehetőség határain belül elhárítani.

Ifjúságunk dicséretére legyen mondva, hogy nagyjában e nehéz helyzetben is igyekeztek eredményes munkát végezni.

A *tanulmányi eredmény* a két elmúlt év alatt változó volt, általánosságban mint az alábbi statisztika is mutatja, a leányközépiszkolák eredménye jobb, mint a fiú középiszkoláké:

A vizsgát tett tanulók közül középjege.

	Év végén osztályozva	Vizsga nélkül ismétlésre utalva	10-9		9-8		8-7		7-6		6-5		Javitóra	Ismétlésre
			10	9	9	8	8	7	7	6	6	5		
Cluj	1933-34 1934-35	355 38 352 26	10 70 35 7 38 23	11 41 7 36	52 58	16 40 89 17 81 89	28 07 54 27 30 60	17 03 18 39	1 2	0 32 0 61	76 91	23 97 27 91	10 3 16 3 0 91	
Târgu-Mureş	1933-34 1934-35	348 26 363 11	7 47 9 3 03 10	2 58 2 76	32	9 19 90 — 98 27	25 87 79	22 7	8 110	2 3 30 3	98 116	28 17 32 4	6 1 72 18 4 90	
Aiud	1933-34 1934-35	200 14 171 7	7 - 13 4 09 13	6 98 7 60	26 23	13 98 50 13 45 48	26 88 57 28 07 49	30 65 28 65	5 8	2 68 4 67	34 23	18 29 13 45	1 0 54 7 4 09	
Sft.-Gheorghe	1933-34 1934 35	231 6 215 11	2 59 15 5 11 12	6 67 5 88	38 32	16 89 49 15 68 46	21 77 60 22 54 55	26 66 26 95	7 3	3 11 1 47	55 56	24 - 27 44	1 0 90 —	
Zălau	1933-34 1934-35	169 9 173 1	5 31 9 0 58 10	5 33 5 78	20 21	11 83 27 12 14 47	15 98 39 27 14 35	23 08 20 23	2 6	1 18 3 47	60 49	35 50 28 32	3 1 79 4 2 31	
Cluj leányfőgimnázium	1933-34 1934-35	341 10 353 8	2 90 71 2 28 48	20 22 13 91	109 91	31 05 94 23 37 87	26 78 17 25 21 56	4 84 16 23	— 1	— 0 28	47 57	13 67 16 42	12 3 44 5 1 48	
Aiud tanítóképző	1933-34 1934-35	128 - 111 6	— 5 4	5 47 5 79	26 32	20 31 53 28 8 52	41 40 14 52 3	10 93 2 1 8	— 2	— 1 8	21 12	16 42 10 8	7 5 47 1 0 90	
Odorheiu tanítóképző	1933-34 1934-35	242 - 240 -	— —	35 30	14 40 12 5	122 50 2 102 42 5	69 28 39 68 28 33	5 2 05 1 0 41	— —	— —	12 34	4 93 14 16	— 5 2 08	

A tanulók magaviselete ellen nagyobb kifogások nem merültek fel, a fegyelmi esetek legnagyobb részét igazgatói és tanárkari dorgálásokkal el lehetett intézni, összesen négy esetben kellett nyulni az egy hónapra való kitiltás eszközéhez.

A magaviseleti érdemjegyek statisztikája:

		10—9	9—8	8—7	7—6
Cluji kollégium	1933—34	268	72	14	1
	1934—35	243	76	30	3
Tg.-Mureși kollégium . . .	1933—34	320	28	—	—
	1934—35	334	28	1	—
Aiudi főgimnázium	1933—34	142	45	12	1
	1934—35	129	31	9	2
Sf. Gheorghei kollégium . . .	1933—34	241	4	1	—
	1934—35	201	14	—	—
Zălaui kollégium	1933—34	160	13	—	—
	1934—35	160	9	—	—
Cluji leányfőgimnázium . . .	1933—34	366	4	—	1
	1934—35	355	7	1	—
Aiudi tanítóképző intézet	1933—34	102	—	26	—
	1934—35	100	—	9	2
Odorheiui tanítónőképző	1933—34	243	—	1	—
	1934—35	236	—	4	—

A vallásos nevelésre mindenütt kellő gondot fordítanak. Hételeji és hétvégi precesek, ifjúsági istentiszteletek, tanulás előtti és utáni éneklés és imádkozás mindenütt be volt vezetve. A Cluj-i kollégiumban négy csoportban vasárnapi iskola és hat bibliaköri csoport, a Târgu-Mureș-i kollégiumban az I—II. osztályosok számára vasárnapi iskolák voltak, azonkívül megalakult a kollégiumi I. K. E., melynek keretén belül bibliakörök működtek, bibliakörök voltak az Aiud-i főgimnáziumban is, ahol az I. K. E. világszövetségének imahetén a tanulók testületileg vettek részt, Zălaun is áhítatokat, bibliáórákat tartottak, az I. K. E. imahetén is résztvettek. A kollégium tanulói közül 6-an tanári vezetés mellett résztvettek a ciumbrudi ifjúsági konferencián is.

Sf. Gheorghén is szép eredménnyel működtek a bibliakörök és az I., II. osztályok számára a vasárnapi iskolák.

A cluji leányfőgimnáziumban is szép eredménnyel működtek a vasárnapi iskolák és bibliakörök. Azonkívül az intézet egy napon keresztül tartó ifjúsági konferenciát rendezett, s Szenci Molnár Albert halálának 300 éves évfordulóján is ünnepélyt tartottak. Megtartották az anyák napját is, melynek 823 leu perselypénzét az oraştiei árvaháznak küldötték, a növendékek és szülei 145 árvaházi perselyt is vállaltak és 5241 leut, a másik évben 5522 leit juttattak az árvaháznak. Mindkét évben adakoztak a külmisszira is. (734 és 779 leit).

A tanító- és tanítónőképző intézetekben különös gonddal voltak azon, hogy a tanítójelöltek a bibliakörök vasárnapi iskolák vezetését is elsajátítsák, ezért résztvettek a bibliaköri vezető tanfolyamon, húsvéti nyári ifjúsági konferenciákon, az I. K. E. munkájában, megtartották az ifjúsági imahetet és a sáfársági hetet. A tanítónőképzőben tartott bibliaköri és vasárnapi iskolai vezetők részére tartott tanfolyamon, az összes felsőbb osztályos növendékek részt vettek. Iratterjesztést is rendeztek be.

A leánygimnáziumokban is ebben a szellemben folyt a vallásos nevelés, s bár ezeknek nincs saját vallástanárjuk, a hitoktatást végző lelkészek a tanári karral karöltve gondos munkát végeztek.

Középiskoláink közül csak a cluji leányfőgimnáziumnak, a târgu-mureşi leánygimnáziumnak, a braşovi leánygimnáziumnak nincs saját internátusa, de a leányfőgimnázium tanulóinak egy részét a Szeretetház, a târgu-mureşi leánygimnázium tanulóit a Bethlen Kata internátusa, a braşovi leánygimnáziumi tanulókat az ottani Szeretetház gondozza.

Internátusaink felszerelésére és az új törvény szerinti átalakítására nagy gondot fordítottak, valamint a kellő felügyelet biztosítására is.

Internátusaink népessége:

1. Cluji fiúfőgimnázium:	1933—34-ben	108,	1934—35-ben	110
2. târgu-mureşi	„	102,	„	97
3. aiudi	„	122,	„	98
4. Sft. Gheorghei	„	136,	„	123
5. Zălăui	„	100,	„	98
6. Aiudi tanítóképző	„	107,	„	99
7. Odorheiui	„	188,	„	179

Az internátusi és konviktusi díjak a következők voltak:

1. Cluj-i kollégiumban internátusi díj 3000 lei, konviktusi díj 7000 lei.

2. Târgu-mureși kollégiumban: internátusi díj 2400 lei és konviktusi díj 4500 lei + 1 q búza (mindkét tanévben).

3. Aiudi kollégiumban: internátusi díj 2600 lei, konviktusi díj 4000 lei (mindkét tanévben).

4. A sf.-gheorghei kollégiumban bennlakási díj: 2000 lei, konviktusi díj 4600 lei.

5. A zălăui kollégiumban mindkét évben internátusi díj 1900 lei, konviktusi díj 6100 lei.

6. Az odorheiuui tanítónőképzőintézetben: internátusi díjban 2400 leit, konviktusi díjban 6000 lei (mindkét tanévben).

A tanulók az esedékes díjakat késedelmesen vagy egyáltalában nem fizetik, úgy hogy akkora hátrálékok gyűltek fel az évek során, hogy már az intézetek existenciáját fenyegetik; pedig az alapjaikban devalvált, jövedelmeikben alácsökkent intézetek a tanulók segélyezésére igen nagy összegeket fordítottak.

A középiskolai tanulók díjhátralékai az alábbi kimutatásban szereplő 8 intézetnél 1,700,000 leinél nagyobb összeget tettek ki.

Az elmúlt két tanév alatt a tanulók segélyezésére fordított:

1. Cluji kollégium	447,976 + 419,325 leit
2. Târgu-mereși kollégium	570,045 + 631,752 „
3. Aiudi főgimnázium	324,641 + 350,097 „
4. Sft-gheorghei kollégium	239,035 + 234,235 „
5. Zălăui kollégium	359,620 + 379,450 „
6. Cluji leányfőgimnázium	211,200 + 233,400 „
7. Aiudi tanítóképző	559,676 + 485,494 „
8. Odorheiuui tanítóképző	578,995 + 893,371 lei.

Hozzászámítva a brașovi középiskolák, a sf.-gheorghei és a târgu-mureși leánygimnáziumban adott kedvezményeket, 4,000,000 lei körüli az az összeg, amelyeket középiskoláink tanulók terhének könnyítésére egy év alatt áldoznak.

Főgimnáziumi és gimnáziumi tanulóinknak a rendes tanévvégi vizsgákon kívül három vizsgát kell tenniök. I. osztályos felvételi vizsgát, melyekhez az állam miniszteri delegátust küld, V. osztályos felvételi vizsgát állami és saját tanárainkból állami

elnöklet alatt álló bizottság előtt és teljesen állami bizottság előtt bakkalaureátusi vizsgát.

A bakkalaureátusi vizsgákon a magyar nyelvet kisegítő nyelvül sem engedik használni; az új törvény végrehajtási út-sítása 1934 június 27.-én, tehát két nappal a vizsga megkezdése után lett ismeretes, s csak ekkor tudhattuk meg a vizsgálattal szemben támasztott követelményeket.

Hiába valók indokolt felterjesztéseink, hiába kérjük, hogy azokat a tárgyakat anyanyelvükön felelhessék a jelöltek, melyeket magyarul tanultak a középiskolákban, felterjesztésünk válasz és kedvező intézkedés nélkül marad. Nem is kell magyaráznunk, miféle nehézség elé állítja tanulóinkat az pl., hogy filozófiából, természetrajzból románul feleljen.

I. osztályos felvételi vizsgák:

	1933—34		1934—35	
	jelentke-zett vizsgára	sikerrel vizsgá-zott	jelentke-zett vizsgára	sikerrel vizsgá-zott
Cluji --- --- kollégium	88	84	71	70
Târgu-Mureși --- "	110	106	75	70
Aiudi --- --- "	47	47	29	29
Sf. Gheorghei --- "	63	56	38	38
Zălaui --- --- "	39	39	32	32
Cluji leányfőgimnázium ---	79	79	79	79

V. osztályos felvételi vizsgák:

	1933—34		1934—35	
	jelentke-zett vizsgára	sikerrel vizsgá-zott	jelentke-zett vizsgára	sikerrel vizsgá-zott
Cluji --- --- kollégium	43	32	32	23
Târgu-Mureși --- "	37	24	48	42
Aiudi --- --- "	22	17	25	21
Sf.-Gheorghei --- "	31	20	25	20
Zălaui --- --- "	17	12	31	22
Cluji leányfőgimnázium ---	38	32	38	32

A bakkalaureatusi vizsgák:

	1933. szept.			1934. június			1934. szept.			1935. június		
	Előállott	Diplomát nyert	%	Előállott	Diplomát nyert	%	Előállott	Diplomát nyert	%	Előállott	Diplomát nyert	%
Cluji kollégium	7	4	57.1	23	4	17.37	16	2	12.50	13	1	7.69
Targu-Muresi "	23	13	56.52	19	0	0	19	8	42.10	11	1	9.09
Aiudi "	3	2	66.6	14	1	7.14	4	4	44.4	9	2	22.20
Sf.-Gheorghei "	11	4	36.36	12	5	41.66	14	10	7.14	10	1	10
Zălaui "	8	5	62.5	5	1	20	12	0	0	9	3	33.33
Cluji leányfőgimn. —	5	3	60	12	2	16.66	9	3	33.33	3	3	100

Úgy a tanító-, mint a tanítónőképzőintézetünkben igen komoly munka és törekvés van az iránt, hogy a tanítói diplomával kikerülő jelöltek helyöket megállhassák. A tanítóképzők is átalakultak 8 évfolyamúakká, ami itt is a tantervi nehézségekkel, átmeneti intézkedések szükségességével járt.

A tanítóképesítő vizsgálatok eredménye:

	1933—34		1934—35	
	vizsgára állott	tanítói oklevelet nyert	vizsgára állott	tanítói oklevelet nyert
Tanítóképző	29	17	22	12
Tanítónőképző	59	51	—	—

Az 1934—35. tanévben a végzett VII. osztályos tanulók már nem állhattak képesítővizsgálatra, a tanítóképzőintézet vizsgára jelentkező (első évből megbukott, elmaradt) növendékei is Aiudon tettek vizsgát, a 22 jelentkező közül 5 volt tanítónő, a 12 oklevelet nyert közül 2 tanítónő.

Kántorképesítő vizsgálaton a tanítóképzőintézetben az 1934—35. tanévben 17 jelölt közül 12, a tanítónőképzőintézetben 39 jelölt közül 39 szerzett kántori képesítést. Az 1934—35. tanévben csak a tanítóképzőintézetben volt kántorképesítő vizsga, amikor 11 (rég) jelölt közül 7 vizsgázott sikerrel.

Rendkívüli kántorképesítő tanfolyamot az elmúlt két évben nem tartottunk, egy jelölt kapott teljes, egy javítóvizsgára igazgatótanácsunktól engedélyt a rendes kántorképesítő vizsgával kapcsolatban; mind a két jelölt sikerrel vizsgázott.

A braşovi kereskedelmi iskola tanítói az 1934—35. tanév végén a közokt. miniszter úr 28926. sz. rendelete szerint 10 tagú állami bizottság előtt vizsgázott. A vizsgadíj 26,660 lejt tett ki, egy tanulóra 800 lei esett. A vizsgázók 40%-a javítóvizsgára útasított, 4 tanulónak az osztályt ismételnie kell.

Generális vizitációt a Székely Mikó-kollégium főgimnáziumánál és leánygimnáziumánál tartott Főtiszteletű Püspök úr 1934 március 5—11. napjain.

A vizsgálat minden tekintetben megnyugtató eredménnyel végződött, különösen örömmel töltötte el a bizottságot, hogy előző vizsgálata óta a tanulmányi nivå örvendetes emelkedését állapíthatta meg mind a két intézetben. A bizottság alkalmat vett arra is, hogy Csutak Vilmos igazgató aát 30-éves tanári szolgálata évfordulóján melegen köszöntse. Az intézet szellemi és gazdasági vezetése kifogástalan módon történik.

Igazgatótanácsunk a jelentést örömmel és elismeréssel vette tudomásul, s kapcsolatos határozatából itt is közöljük az a), d), e) és f) pontokat:

a) A leánygimnáziumi tantermek átköltöztetését és ezzel kapcsolatban a leánygimnáziumi épület kibővítését igazgatótanácsunk szükségesnek tartja s felkéri az előljáróságot, hogy e tervnek lehetőleg még a jövő iskolai év előtti megvalósítására tegyen meg minden lehetőt; igazgatótanácsunk a maga részéről is igyekszik segítségül lenni az anyagiak előteremtésében is.

d) Csutak Vilmos igazgató aát igazgatótanácsunk is meleg szeretettel és örömmel köszönti 30 éves szolgálati évfordulója alkalmából, szívesen emlékszik meg azokról a kiváló szolgálatokról, amelyet iskolája és az egész anyaszentegyház ügyében tett.

e) A buzgó és a kötelességteljesítésben példát mutató vezetők és előljárósági tagok iránt elismerését és köszönetét fejezi ki.

f) Igazgatótanácsunk örömmel vette tudomásul és elismeréssel van a gazdasági ügyek pontos vezetése iránt is.

Igaz lelki örömmel jelenthetjük, hogy az ottani leánygimnázium épületének kibővítése meg is történt, s ez által a sf-

gheorghei leánygimnázium és internátus egyik legmodernebb, legszebb intézete lett egyházkerületünknek.

A generális vizitáció alkalmából a vizitáció tagjai most is megtartották az ifjúsággal a bizalmas konferenciákat.

A cserkészetet cluji fiúfőgimnáziumunkban Kovács Zoltán h. tanár, Târgu-Mureşen Spániel Vincze, Jánosy Zoltán, Horváth András tanárok, Aiudon Rapp Károly tanár vezette. Clujon 50—84, Târgu-Mureşen 54—56, Aiudon 30—40 között volt a cserkészek száma. Részt vettek cserkészeink a Constanţa-i és Capuşul-Mare-i táborozásokon is. A cserkészlet fejlesztése a külső hatóságok meg nem értése és a túlzusfolt tanulmányi rend miatt nagy nehézségekbe ütközik.

Iskoláinkba bevezettetett a premilitáris katonai kiképzés. A cluji főgimnáziumban a hadsereg tisztjei több hónapos gázvédelmi kiképzést is adtak.

A közoktatásügyi miniszter úrtól a következő elvi jelentőségű rendeleteket kaptuk:

A miniszter úr 43063—34. sz. rendeletével az iskolai ünnepek programját rendezi, elrendelvén, hogy arra a helyi közigazgatási és tanügyi hatóságokat meg kell hívni.

A rendeletet igazgatótanácsunk azzal közölte végrehajtásra, hogy iskoláink ünnepélyén játékok és táncok nem szerepelnek.

A 27151—34. sz. miniszteri rendelet a pecséteken is eltiltja a magyar helységnevek használatát.

A közoktatásügyi miniszter úr 11214. sz. rendeletével megidézte igazgatótanácsunkat a Consiliu Permanent elé a Zălău-i kollégium nyilvánossági joga ügyében.

A tárgyaláson Laár Ferenc igazgatótanácsos és Szász Árpád tanár, a beteg igazgató helyettese jelentek meg. Sikerült a vádakát a tárgyaláson tisztázni, így a Wesselényi-kollégium nyilvánossági jogának birtokában maradt.

A 69665—34. sz. miniszteri rendelet a tanulók egyenruhaviselését teszi kötelezővé. Haladékot kértünk a végrehajtásra. A 96885. sz. rendelet szerint 1935—36. tanévtől kezdve az egyenruha viselését elrendeltük.

Az 1934 november 24.-iki Monitorul Oficialban megjelent az Oficial de Educaţie a Tineretului Roman felállításáról szóló törvény.

Középiskoláinkban a nyugodt munka lehetőségét talán legjobban befolyásolta a közoktatásügyi miniszter úrnak 13547—

934. sz. rendelete, mellyel közölte, hogy azok a már vizsgát tett tanerőink, akik „visszaestek románnyelvi ismereteikben“, 1934. év augusztusában új románnyelvi vizsgát tartoznak tenni „és akikről megállapítják, hogy nem sajátították el a román nyelvet, nem taníthatnak tovább“.

Igazgatótanácsunk, mivel e rendeletet ellentétben állónak tartotta a M. O. T. 109. §-ával, 4976. sz. a. felterjesztéssel élt a miniszter úrhoz. E felterjesztését megismételte 6069. sz. alatt, midőn a többszöri személyes interveniálás után sem volt hajlandó a miniszter úr rendeletétől elállani, sőt azt mondta, hogy az 1934 április hóban hozott középiskolai törvénymódosítás 153. §-a szerint már a tanárok vizsgakényszere törvénnyel is van rendezve.

Újabb sikertelen intervenció után igazgatótanácsunk a rendeletet azzal közölte az iskolákkal, hogy a rendelet végrehajtását nem rendelik el, viszont a vizsgától való eltiltást sem vállalhatják.

A középiskolák tanári testületeiből 72 tanárt hívtak vizsgára, 4 nem jelent meg.

A vizsgálatok tragikus eredménnyel végződtek: 25 tanár ment át, 33-at visszautasítottak, tehát a vizsgaeredmény 36.7%-os.

A vizsga után a közoktatásügyi miniszter úr 180.8087—934. sz. rendeletével a következő intézkedéseket tette: A nemzeti tárgyakat tanító, a vizsgán visszautasított tanárok e tárgyakat nem adhatják többé elő. A nem nemzeti tárgyakat tanító, a vizsgán visszautasított tanárok a tanév végéig tovább taníthatnak és kérhetik még egy új vizsgára bocsátásukat; a jövő tanévben csak akkor taníthatnak, ha ezen sikerrel átmennek.

E rendelet ellen írásban is, küldöttségileg is orvoslást kerestünk.

Hogy a törvényes határidőből ki ne essünk, november hó utolsó napján a cluji táblánál az iskolafenntartó egyházakkal egyidőben és azonos tartalommal a contenciós pert e rendelet ellen folyamatba tettük.

A közoktatásügyi miniszter úr 53774—1935. sz. a. újabb rendeletével a következő intézkedéseket tette: Azok a tanárok, akik az augusztusi vizsgán nem feleltek meg, vagy a speciális inspekciók alkalmával utólag róluk megállapítják, kötelesek 1935 nyarán egy speciális tanfolyamot hallgatni.

A tanfolyamra 47 tanár nyert behívást, köztük óraadó, korhatár miatt nyugdíjazás előtt állók, román egyetemet végzetek is.

Nem akarjuk itt részletezni, hogy egy tanerő fárasztó munkája után tanfolyamra a regátba Iași-ba rendelt tanáraink milyen súlyos lelki és anyagi helyzetben voltak, csak azt akarjuk kiemelni, hogy tanáraink ezt is vállalták; tanáraink 30-an mentek Iași-ba, tanárnőink közül 11-en Craiovába.

A kurzus befejezésével 8328. sz. intézkedésünk alapján vizsgára állás nélkül tanáraink augusztus hó második felében visszatértek iskoláikhoz.

Ez ügyben tanárookra vonatkozó újabb miniszteri intézkedés a mai napig nem érkezett.

Vége van-e testben-lélekben megviselt tanáraink kálváriájának, azt csak a Mindenható tudhatja!

III. Szeretetházak.

Úgy a cluji, mint a braşovi szeretetházak az elmúlt két év alatt különösebb zavaró körülmények nélkül működhettek; legnagyobb nehézséget itt is az anyagiak okoztak, a szülők csak nagy késéssel, vagy sehogy sem tudnak eleget tenni fizetési kötelezettségeiknek.

A cluji szeretetház előljáróságát a mult egyházkerületi közgyűlés megújította, László Dezső, Maksay Albert, Gönczy László, Székely János, Sándor Ferenc, Vásárhelyi Jánosné, dr. Illés Gyuláné új előljárósági tagokban buzgó új előljárókat nyert az intézet. Nagy és fájdalmas veszteség érte az intézetet nagyérdemű főgondnoka, Szász István aa. elhunytával. Bölcs, megfontolt, áldozatos vezető volt, szeretet és segíteni akarás volt rugója minden cselekedetének. A braşovi szeretetház felügyelőbizottságában nem volt változás.

A cluji szeretetház belső munkásai voltak az 1933—34. tanévben az igazgatónőn és gazdasági felügyelőn kívül 2 nevelőnő, két diakonissza testvér, egy ápolónő és egy tanítónő; az 1934.—35. tanévre nyugalombavonult és az év őszén el is halt régi érdemes nevelőnője az intézetnek, Mészáros Gizella, az eddigi nevelőnők helyett végzett tanárjelölteket alkalmazott az intézet, hogy a növendékeket tanulmányaikban szakszerűbben lehessen támogatni, így két tanárnő, Szőcs Erzsébet és Forró

Katalin került az intézetbe, aki egy tanítónővel együtt végezte a felügyelet munkáját.

A braşovi szeretetházban mind a két tanévben Puskás Kálmán lelkész-igazgató, Balla Ilona és Duka Irén leánygimn. tanárnők és Szabó Piroska zenetanítónő segítségével végezte a felügyelet munkáját.

A nevelő személyzet mindkét intézetben mindent megtett, hogy ne csak ellenőrizze a növendékeket tanulmányaikban, hanem segítségére is legyen a tanulásban.

A tanulmányi eredmény javulóban van, az 1933—34. tanévben kielégítő volt, az 1934—35. tanévben jó, a cluji szeretetház 78 gimnazista növendéke közül 43-nak volt 8-nál magasabb középjegye, köztük több osztály első, több osztály második volt.

A növendékek magaviselete ellen Braşov-ban nem merült fel kifogás, Cluj-on több súlyosabb fegyelmi büntetést kellett alkalmazni, két tanulót el kellett távolítani, egyet eltanácsolni, többet reverzálissal fegyelmezni, a múlt tanévben már itt is javult a helyzet, egész évben csak egy esetben kellett súlyosabb dorgálást alkalmazni.

A növendékek létszáma Clujon az 1933—34. tanévben 95 volt; 79 gimnazista, 10 egyetemi hallgató, 6 ipari és kereskedelmi pályára készülő. Közülük 7 árva, 38 pap, tanár, tanító leány. Református vallású 93, másvallású 2. Feltűnő és szomorú a papleányok évről-évre való csökkenése (48, 38, most 29). A növendékek száma az 1934—35. évben is 95 volt. Gimnazista 80, kereskedelmi akadémista 2, egyetemi hallgató 13. Árva 5, pap, tanár, tanító leány 30. Református vallású 93, másvallású 2. A 36-ik működési évét betöltött Szeretetház most bocsátotta ki felnevelés után a 99-ik árvát.

Braşovban az 1933—34. tanévben 41 volt a növendékek száma, köztük 6 a pap, tanító gyermek. Vallás szerint: református 19, evangélikus 10, unitárius 3, r. kath. 8, izr. 1. A növendékek közül elemi iskolába járt 3, gimnáziumba 32, kereskedelmi tanfolyamra 5, zeneiskolába 1. Az 1934—35. tanévben 36-an voltak, köztük 6 pap, tanító leány. Vallás szerint: református 17, evangélikus 8, unitárius 3, r. kath. 7, izr. 1. Elemi iskolába járt 1, gimnáziumba 28, kereskedelmi tanfolyamra 5, zeneiskolába 1.

A braşovi intézetben mindkét évben 7500 lei díjat fizettek az ellátásért. (1933—34-ben 10 növendéknek 30.000, 1934—35-ben 11 növendéknek 28.000 lei kedvezményt adott az intézet).

Clujon a lelkész, tanár és tanító leányok évi 7000 leit, református leányok évi 9000 leit, nem reformátusok 12.000 leit fizettek.

Mindkét intézetben a valláserkölcsi nevelésre nagy súlyt fektettek. Reggeli és esti áhítatok, bibliakörök, egyházi ének-órák szolgálták a növendékek lelki építését.

IV. Elemi iskolák.

Kétségtelenül legszomorúbb lapjai jelentésünknek, amely elemi iskoláink küzdelmeiről számolnak be. Mult jelentésünkben szomorúsággal és aggodalommal szegeztük le, hogy a jelentést megelőző két év alatt csak 69 elemi iskolánk nyilvánossági joga nyert elintézést, hogy összesen csak 139 iskolánknak van nyilvánossági joga, hogy 128 iskolánk sorsa még teljesen rendezetlen (Alba-megyében 20, Braşovban 1, Clujban 9, Făgăraşban 1, Hunedoarában 3, Mureşben 17, Odorheiuban 2, Sălajban 47, Sibiu-ban 1, Someşben 4, Târnava-Micăban 13, Treiscauneben 7, Turdaban 1.), most azt kell jelentenünk, hogy az elmúlt két év alatt egyetlen iskola sem nyert nyilvánossági jogot. Pedig kérelmeztünk, kérelmezték az iskolák is eleget, újból és újból, eredmény nincs. Hiába kérték Fizeşul, Gherlei, Hărău, Malnaş, Ercea-Mare, újból nyilvánossági jogot, elutasította a minisztérium, hiába sürgettük az elintézetlen kérések elintézését, kedvező döntést nem kaptunk. Hasonló sorsban részesültek az új iskolák, vagy bezárt iskolák megnyitása iránt beadott kérések. (Gilău, Someşeni, Tăureni, Hădăreni, Jibou, Cluj) 11 iskolánknak (Zăul de Câmpie, Chidea, Stoiana, Mureşmort, Bădeşti, Săvădisla, Sfăraşu, Palatca, Branîştea, Sic, Turdaş), csak évről-évre nagy utánjárással tudunk ideiglenesen működési engedélyt szerezni. Legutolsó engedélyezési szám: 147092—35.

Ellenben az 1934—35. tanév végével négy iskolánk bezárt: az araci a 173297—34., az ilienii az 58833—35, a űiptelnici a 20800. sz., a Valea-Lungă-i a 17017. sz. miniszteri rendelettel.

A két utóbbinál az volt az indok, hogy a tanulók létszáma húszon alólra apadt, a két előbbi bezárását fokozatos intések után rendelte el a miniszter úr, többféle indokkal. Igazgatótaná-

csunk mindent elkövetett, különösen a két kéttanerős nagy anyagi áldozatokkal épített székelyföldi iskola megmentéséért, eddig fájdalom, eredmény nélkül.

Az 1933—34-ik évben 358 elemi iskolánk működött 535 tanerővel.

Az 1934—35. tanévben 358 elemi iskolánk 538 tanerővel:

Egyházmegyénként:

1. Bekecsalji	egyházmegye:	33 iskola	42 tanerővel,
2. Deji	„	15 „	22 „
3. Erdővidéki	„	4 „	5 „
4. Görgényi	„	29 „	50 „
5. Alba-Iulia	„	8 „	11 „
7. Kalotaszegi	„	12 „	13 „
8. Kézdi	„	1 „	2 „
9. Cluji	„	15 „	30 „
10. Küküllői	„	23 „	33 „
11. Mureş-i	„	41 „	67 „
12. Aiudi	„	27 „	45 „
13. Nagysajói	„	15 „	28 „
14. Sibiui	„	15 „	28 „
15. Orbai	„	3 „	3 „
16. Sepsi	„	18 „	30 „
17. Sic-i	„	19 „	24 „
18. Szilágyszolnoki	„	49 „	69 „
19. Odorheiu-i	„	15 „	22 „
20. Óromániai	„	4 „	8 „

358 iskola 538 tanerővel.

Óvodánk 5 van, 5 tanerővel, (Cluj I. és Cluj II., Dej, Belean, Zălău).

Tanítói karunkban az elmúlt két év alatt igen sok változás történt, nem szólva arról, hogy az áthelyezést kérők száma szinte a kétszeresére emelkedett. Vannak iskoláink, amelyek szinte évenként kérnek új tanerőt, vannak tanerők, akik évenként más-hova vágyakoznak. Legtöbbször a fizetések rendetlen kiszolgáltatása az ok; egy nagyon helyteleníthető szokás is kapott lábra, az idősebb, gradációval bíró tanerőktől, a családostól szeretne nem egy eklézsia szabadulni „kezdő, családtalan tanerőt“ kérnek. Természetesen ilyen kéréseik nem nyernek teljesítést, ami sok elégedetlenségre adott okot.

A halál elég bőven szedte áldozatait. Elhaltak tanítói karunkból: Elek Gyula ny. cluji, Imre Zsigmond ny. cluji, Tollas István divicioarai, Kovács József târgu-săcuesci, Vizy Lajos câmpia-Turzii, Adorjani Zoltán Acățari-i tanítók, Ranyóczy Imre Cătușu-i és Osváth Lőrinc Panici (Sălaș) kántortanítók, elhunyt két fiatal tanítónők, Székely Sándorné, Bartha Margit tâșnadi és ifj. Kolozsvári Józsefné, Veress Ilona bâra-i tanítónők, alig 20 éves korában halt el Szekeres Erzsébet leordeni tanítónők.

Az elmúlt két év alatt betegség és egyéb ok miatt 32 tanerőt kellett két hónapnál hosszabb ideig helyettesíteni.

A nyugdíjba ment tanerők száma igen nagy, olyannyira, hogy a Nyugdíjintézet a tanítók nyugdíjkéréseit kénytelen lesz a legnagyobb rigorozitással kezelni. Nem lehet ugyan csodálni, hogy a mai rettenetes helyzetben menekülni igyekszik az aktív munkától, aki csak tud, de nem szabad felejtenuk, hogy nyugdíjintézetünk keservesen összegyűjtött tőkéje, a legnagyobb önmegtágadással fizetett járulékoknak csak egy célja van és lehet, a valóban megrokkantak, kivénültek és főleg özvegyek és árvák megtartása. Aki dolgozni képes, annak dolgoznia is kell!

Nyugalomba mentek: Fülöp Ferenc sângeorgiul de pădurei kántor, Balázs Elek bistrițai, Czirnai Árpád târgusăcuesci, Kiss József orăștiei, Nagyné, Bauman Hermin bistrițai, Jodal Rezső Cireșenii-i, József Domokos brașovi, Nagy Sándor zălău-i Kovács Irén periși, Nagy Kálmán deji, Diószeghy Lajos deji, Szabó György deji, Fekete Zsigmond Crăciunești-i, Mihály Károly Ichizel-i, Grónainé, Imreh Erzsébet glodenii, Sándor Mihály ariuşdi, Csutak László bodocii, Gábor József chinori, Fogarassy Irén luduși, Derzsi Gizella sudurău-i, Vargha Gézané târgu-mureși tanítók, összesen 21-en.

Az elhaltak közül a régi híres tanító gárda tagjai voltak Elek Gyula, Adorjani Zoltán, az utóbbi neves tanügyi író is, a nyugalombavonulók között is régi, kipróbált tanerőket vettünk.

A mostani nehéz anyagi viszonyok között új iskola, új tanterem emelése szinte a lehetetlenségek közé tartozik és mégis e téren is szép példái vannak a kálvinista áldozatkészségnek.

Az eltelt két év alatt a következő új iskolaépítések, tantee-rememelések, kibővítések történtek:

1. Strugureni (Someș)	—	—	—	—	—	—	—	300.000
2. Nușeni (Someș)	—	—	—	—	—	—	—	70.000
3. Porcești (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	35.000
4. Gornești (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	42.000
5. Peris (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	28.000
6. Păingeni (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	125.000
7. Filpișul-Mare (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	22.000
8. Filea-Iod (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	230.000
9. Glodeni (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	150.000
10. Aita seacă (Treiscaune)	—	—	—	—	—	—	—	95.000
11. Chepeț (Treiscaune)	—	—	—	—	—	—	—	135.000
12. Sântămăria (Târnava-Mică)	—	—	—	—	—	—	—	60.000
13. Chendul-Mic (Târnava-Mică)	—	—	—	—	—	—	—	20.000
14. Sângeorge de Mureș	—	—	—	—	—	—	—	182.000
15. Cînta (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	125.000
16. Săcăreni (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	28.000
17. Oaia (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	28.000
18. Câmpenița (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	12.000
19. Copand (Alba)	—	—	—	—	—	—	—	100.000
20. Harău (Hunedoara)	—	—	—	—	—	—	—	100.000
21. Petroșeni	—	—	—	—	—	—	—	205.000
22. Sântana Niraj (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	40.000
23. Boiu (Târnava-Mare)	—	—	—	—	—	—	—	45.000
24. Mediaș (Târnava-Mare)	—	—	—	—	—	—	—	298.000
25. Grănari (Târnava-Mare)	—	—	—	—	—	—	—	127.000
26. Sibiu	—	—	—	—	—	—	—	100.000
27. Băbiu (Cluj)	—	—	—	—	—	—	—	60.000
28. Orosfaia (Mureș)	—	—	—	—	—	—	—	10.000
29. Fântenele (Bistrița)	—	—	—	—	—	—	—	85.000
30. Borha	—	—	—	—	—	—	—	263.000
31. Bogland	—	—	—	—	—	—	—	90.000
32. Deja	—	—	—	—	—	—	—	50.000
33. Mănău	—	—	—	—	—	—	—	86.000
34. Nusfălău	—	—	—	—	—	—	—	70.000
35. Pir	—	—	—	—	—	—	—	87.000
36. Varșolț	—	—	—	—	—	—	—	66.000
37. Zalău	—	—	—	—	—	—	—	221.000

 Lei 3,813.000

Az 1933—34. tanévben elemi iskoláinkban összesen 27,008 tanuló volt beírva, 52-vel kevesebb, mint az előző évben.

A 27,008 tanuló közül:

I. osztályba járt:	—	—	—	—	6060
II. „ „	—	—	—	—	5494
III. „ „	—	—	—	—	5053
IV. „ „	—	—	—	—	4419
V. „ „	—	—	—	—	3157
VI. „ „	—	—	—	—	1851
VII. „ „	—	—	—	—	974

Összesen: 27,008

Vallási megoszlás szerint:

1. református	—	—	—	—	—	25,551
2. evangélikus	—	—	—	—	—	134
3. unitárius	—	—	—	—	—	394
4. görögkeleti	—	—	—	—	—	16
5. görögkatholikus	—	—	—	—	—	15
6. róma katolikus	—	—	—	—	—	805
7. zsidó	—	—	—	—	—	34
8. adventista	—	—	—	—	—	41
9. baptista	—	—	—	—	—	17
10. felekezetnélküli	—	—	—	—	—	1

Összesen: 27,008

Nem szerint:

Fiu: 13,950

Leány: 13,058

27,008

Az 5 óvodában 274 tanuló volt.

Az 1934—35. tanévben a névelemzés, beiratkozási nehézségek miatt már 2352-vel fogyott a református iskolába beirt tan-köteleseink száma, vagyis az 1934—35. tanévre elemi iskoláinkba 24,656 tanuló iratkozott be:

I. osztályba járt	—	—	—	—	4940
II. „ „	—	—	—	—	5081
III. „ „	—	—	—	—	4813
IV. „ „	—	—	—	—	4206
V. „ „	—	—	—	—	2699
VI. „ „	—	—	—	—	1910
VII. „ „	—	—	—	—	1007

Összesen: 24,656

Vallási megoszlás szerint:

református	—	—	—	—	—	—	23,396
evangélikus	—	—	—	—	—	—	113
unitárius	—	—	—	—	—	—	354
görög keleti	—	—	—	—	—	—	6
görög katolikus	—	—	—	—	—	—	19
római katolikus	—	—	—	—	—	—	713
zsidó	—	—	—	—	—	—	14
adventista	—	—	—	—	—	—	30
baptista	—	—	—	—	—	—	6
felekezetnélküli	—	—	—	—	—	—	5

Összesen: 24,656

vagyis e tanévben 2,155-tel kevesebb református gyermek tanult református iskolában.

Nem szerint:

fiú	—	—	—	—	—	—	12,380
leány	—	—	—	—	—	—	11,016

Az 5 óvodában 224 gyermek tanult.

Református tanköteleseink (7—15 évig) száma az 1933—34. tanévben 69,971, ami az előző évi 71,982 számhoz viszonyítva 2011 szám csökkenést mutat.

Az 1934—35. tanévben egyházkerületünk tanköteleseinek számát 70,218-nak jelzik a kimutatások, ami 247 szaporodást jelentene.

A 70,000 tankötelesből beiskolázatlan 5752, szomorú haladás az 1931—32. tanévi 3872-vel szemben.

Református elemi iskolába már csak 23,396 gyermek jár, református középiskolába járó 2100 ref. tanulót is számítva, 44,722 gyermekünk nevelése nem a mi kezünkben van.

Más magyar felekezeti elemi iskolába 998 ref. tanuló jár, más felekezeti magyar középiskolában 480 gyermekünk tanul.

Német tannyelvű iskolában 198 ref. gyermek tanul.

A fennmaradó 32,528 református tanuló állami elemi és középiskolában tanul, az egyházmegyék tanügyi statisztikái alapján ebből 23,304 magyar tannyelvű állami iskolában tanulnak, 9,224 pedig román tannyelvű elemi, illetve közép-, vagy iparos tanonciskolában, de azt is megjegyzik a jelentések, hogy a magyar szekciók már tulajdonképpen csak papíron léteznek, regáti a tanító, legjobb esetben heti 2—3 órában magyar nyelv tanítása is benne van az órarendben.

Ami iskoláink működését illeti, az elmúlt két év kimondhatatlan küzdelmek között telt el.

Iskoláink fejlődése megállt, új tanerők beállítása engedélyezéséért hiába kérvényezünk, Pir, Mujna, Matei, Gruişor, Borla, Leleiu, Cornesti, Păsareni, Plieşul-Iaşul, Săcăreni, Neana, Cherdul-Mare, Vorşolt, Ghorneşti, Porceşti, Lacu, Căiner, Solocma kérései elutasítva vagy elintézetlenül; elutasított olyan kérés is (pl. az Ulieşul-i), ahol nincs is másféle iskola a községben.

A beiratkozások a régi nehézségekkel járnak, kötelezik a szülőket munkaidőben személyes jelentkezésre, arra, hogy előtte írják alá a deklarációkat, sokszor járattják, most már a deklarációkra bélyeg is kell, ugyanis a közokt. miniszter úr 152.110—50. sz. rendeletével a nyilatkozatot kérvény, a doavadát bizonyítványbélyegkötelezettséggel sujtotta. Ez megint közel 700,000 leu kiadást jelent a szülőknek. A tantermek térfogatát, köbtartalmát centiméter pontossággal újra méri s ezen a címen utalnak át tanulókat az állami iskolába. A névelemzés e két év alatt is nem vesztett erejéből, igazgatótanácsunk minden tudomására hozott esetben panasszal élt a közokt. miniszter úrnál, de legtöbb esetben hiábavaló volt a kérvényezés, hiába csatoltuk a szülőknek nem egyszer hatósági igazolványát arról, hogy úgy ők, mint gyermekeik magyarok. Ha kérésük eldöntéséig a gyermekek a református iskolában maradtak, legtöbbször az iskola megintése volt a szomorú következmény. Amikor a szülők pár hónappal hét évnél kisebb gyermekeik korengedélyért folyamodtak, az állami iskolához adták meg a beírási engedélyt.

A revizorok, inspektorok buzgón látogatják iskoláinkat, a látogatásaikról felvett jegyzőkönyvek egy része is kénytelen elismerni iskoláinkban folyó komoly munkát. A román nyelvi tudásnál olyan mértéket állítanak fel, hogy azt különösen magyar helyeken, soha sem lehet elérni. Látogatásuk után néhány hétre jönnek az iskolát megintő rendeletek. (Alexandriţa, Satu-nou, Văleni (Făgăraş), Ilieni, Cămăraş, Târgu-Săcuiesc, Conăbău, Bo-roşneul Mic, Branîştea, Uriviţa, Strugureni, stb.)

A miniszter úr már az 1933—34. tanévre nem volt hajlandó kiterjeszteni 31,268—933. sz. rendelete hatályát, mellyel megengette, hogy a nem nyilvános jogú elemi iskolákban a mi tanítóink vizsgáztathassanak, a minisztérium csak elnököt delegált, annak sem kellett fizetni.

A 34,278—934. és a 85,519—935. sz. miniszteri rendelet sze-

rint mind a két tanévben a csak működési engedéllyel bíró iskoláink tanulóinak állami vizsgát kellett tenni. A bizottságok három tagúak voltak, naponként falun 480, városon 540 leut kellett a bizottságnak fizetni. Naponta 20 tanulót levizsgáztattak. Saját tanítóink csak mint tanácsadók vehettek részt a bizottságban. A bizottságokban voltak magyarul nem tudó tagok, itt-ott voltak kellemetlenségek, de általában véve az e kategóriába eső 91 iskola vizsgája türethetően sikerült, a bizottságok munkája a legtöbb helyt emberséges volt. Természetesen e címen ismét 100,000 leun felüli kiadások állottak elő, amelyet a szülőkre igen kis részben lehetett áthárítani; az egyházközségek, de legnagyobb részben az egyházkerület pénztára hordozta e terhet is. Az elemi iskolai abszolváló vizsgáért is, a törvénnyel ellentétben, itt-ott díjat akartak kérni, közbenjárásunkra a közoktatásügyi miniszter úr 95,896—933. sz. rendeletével intézkedett, hogy az elemi iskolai abszolváló vizsgákért a bizottságnak sem úti költséget, sem napidíjat nem kell fizetni.

1934 július 5-iki számában megjelent az 1924-ben hozott elemi iskolai törvény módosítása.

A módosítások közül érintik iskoláinkat:

A 40. §. Ha a szülők nem szerzik be a tankönyveket, a gyermekek igazolatlan mulasztóknak tekintetnek, s szüleit bírságozzák.

57. §. A hét elemi osztály mindenütt létesítendő.

65. §. Egy tanító csak 50 I—IV. és csak 30 V—VII. osztályos gyermeket taníthat az eddigi 60 helyett.

66. §. Ahol 50-nél több a tanuló, létesíteni kell a második állást.

69. §. Vegyes egy tanerős iskolánál csak férfi lehet a tanerő.

75. §. Minden iskolának legalább $\frac{1}{2}$ holdnyi kertjének kell lenni, azontúl a falusi iskolának a határban még négy hold földdel kell bírni.

159. §. Bihor, Sălaj, Satu-mare, Odorheiu, Ciuc, Treiscaune, Turda, Mureş, Hunedoară, Timiş-Torontál, Maramureş megyék kulturzónának nyilvánított, ahol a nem onnan származó tanerők 50% fizetéstöbbletet és négy évenként gradációt kapnak.

237. §. A tanítóképző-intézet az 1934—35. iskolai évtől nyolc osztályúvá válnak.

Az óvodák felállításának fontosságára felhívtuk egyházközségeink figyelmét. Sfântu-Gheorghe, Dumbrăvioara, Chidea, Zancrai, Şighişoara, Curteni, Cluj foglalkoztak is e kérdéssel,

Sfântu-Gheorghe és Cluj kérése be is adatott már a miniszteriumba, de engedélyt még nem nyertek.

Az óvódák felállítása az épületet illetőleg még költségesebb, mint az elemi iskoláké, ami a mai gazdasági viszonyok között nagy nehézséget okoz, pedig e téren tenni kell, mert a kultúr-zónás területeken (pl. Mureş) az állam siet a román tannyelvű óvódák létesítésével.

Iskoláinkban a vallás-erkölcsi nevelés fontossága erőteljesen kidomborodik, a legtöbb helyt a lelkész aa. tanítja a vallástant, vezet vasárnapi iskolát, az egyházmegyei vizsgálatok, de a generális vizitáció tapasztalatai is nagy megnyugvással szolgáltak e téren.

Az állami iskolákban lelkészeink igyekeznek református vallású tanulóinkat kellő oktatásban részesíteni, de egyre több e téren a nehézség, a kevés óraszám, terem elvonása stb., a vallásórákat mulasztókkal szembeni elnézés, vallástanjegy be nem számítása stb. rossz hatásokat vált ki. Ha a lelkész nem tudja tanítani bármi okból a vallást, a közoktatásügyi miniszter úr 110,574—934. sz. rendelete szerint mással nem helyettesíthető, hanem az osztálytanító tanít. Több helyt „autorizációt“ kérnek a hitoktató lelkésztől. Târgu-Mureşen a Papiu Ilarion liceum igazgatósága egy általunk nem ismert 144,377—934. sz. miniszteri rendeletre hivatkozással, románnyelvű vallásoktatást követelt. Nem engedik el néhány helyen a ref. tanulókat nagypénteken, pünkösd másodnapján, kereszttetésre kényszerítik, stb. A konkrét panaszok ügyében mindig eljártunk. Cernatul de jos-i lelkészünk eltiltatott a vallástanítástól amiatt, mert abc-t adott a tanulóknak, a helyére küldött kántort sem akceptálta a miniszter úr.

A reformáció emlékünnepének méltó megünneplése és ennek ellenőrzése iránt intézkedtünk. Mindenütt megfelelő keretben iskolaünnepélyen magyarázttatott meg e nap fontossága. Mindenesetre kívánatos, hogy ez ünnepélyen a lelkész aa. is ott legyen! (Ez évben egyik egyházmegye október 31-én tartotta közgyűlését!)

Tanítóinkat a románnyelvi vizsgákkal és tanfolyamokkal ugyanaz a nehéz sors érte, mint tanárainkat. A tanítók vizsgára hívó rendelete 121,109—934. sz. a. július 31-én jelent meg. Vizsgára hívtak 247 tanítót, a bizottság vizsga előtt felmentett 24 tanítót, vizsgára állott 199 tanító; a többi nem jelent meg. Kö-

zülök sikerrel vizsgázott 77, visszautasítottak 122-öt. A sikerrel vizsgázottak %-a 38.6.

A közoktatásügyi miniszter úr 180,087. sz. rendeletével úgy intézkedett, hogy a vizsgán elbukottak e tanévben csak I. és II. osztályban taníthatnak, a jövő tanévtől elbocsátandók. Akik igazolatlanul maradtak el a vizsgákról, azokat már január 1-én el kell bocsátani.

Iskoláinkban az a nehéz helyzet állott elő, hogy 52-nél nem volt e második román vizsgát letett, vagy az alól felmentett tanerő. Kértük a miniszter urat, hogy a megbukott tanerők is taníthassanak a tanévben, s nyáron román kurzuson tökéletesíteni fogják nyelvtudásukat.

Mivel az ilyen tanerőket mindenütt pótolni nem tudtuk, nevezettek tovább tanítottak. Ahol a tanító nem volt képes a román nyelv tanítására, kisegítő tanítónőt küldtünk költségünkre.

Sălaj megyében az egyik inspektor úr az ilyen tanító tanítványait ismétlőknek nyilvánította és az abszolváló vizsgára állástól eltiltotta, ez intézkedést a miniszter úr közbenjárásunkra hatálytalanította.

Az 1935. évi román nyelvi nyári tanfolyamra 194 tanítót hívott be a miniszter úr. 171 tanerő meg is jelent, a többiek nagyobb része nyugdíjba ment, vagy betegsége miatt kérte felmentését. A tanfolyamok Băcău, Craiova, Botoșani, Câmpolung, Bârlad, Piatra Neamț, Buzau, Iași regáti tanítóképzőkben tartattak. Tanítóink a fogadás, ellátás és bánásmód és a tanfolyam végén vizsgára hívás miatt többet panaszkodtak, mint tanáraink. Legnagyobb baj az volt, hogy hogy nem annyira a román nyelvben, élő beszédben gyakorolhatták magukat, hanem szakelőadásokat kellett hallgatniuk.

A tanfolyamon levőket igazgatótanácsunk megfelelő segéllyel látta el. Igazgatótanácsunk 8328. sz. rendeletével intézkedett, hogy azok, akiknek a M. O. T. 109. §-a alapján érvényes román nyelvi vizsgája van, vizsgára ne álljon.

Néhány jelentést kaptunk eddig, hogy néhány részt vett tanerőnek utólag küldtek olyan szövegű írást, hogy a kurzuson megállapított, hogy kellő mértékben bírja az állam nyelvét a tanításra, három tanerő pedig olyan írást nyert, hogy nem bírja kellően az állam nyelvét, ezért csak I—II. osztályban taníthat.

Igazgatótanácsunk a minisztériumból semmi újabb rendelkezést nem kapott.

Igazgatótanácsunk az esperesi hivatalok útján jelentést kért a református iparostanoncok helyzetéről.

1682 református iparos tanoncról emlékeznek meg a jelentések, de a regáti városokból, Bucureşti-ből hiányoznak az adatok, pedig állítólag magában Bucureşti-ben is több százra rughat ezek száma. A tanoncok egy része semmiféle iskolába nem jár, a többiek román tannyelvűbe.

Jelentéseink szerint gazdáik is mindent elkövetnek, hogy az iskola elől elvonják őket, vallásórákra, ahol iyent lehetett tartani, nem engedik.

Nagyobb számban vannak református iparos tanoncok Bucureşti-ben, Bistriţan, Şarmăşon, Crasna-n, Braşov-ban, Sft. Gheorghen, Mercurea Niraj-on, Huedin-ben, Bicalatu-n, Dej-en, Şomcuta-Mare-n, Cehul Silvaniei, Şimleul Silvaniei, Taşnad, Ză-lău, Jibou, Blaj, Alba Iulia, Teiuş, Făgaraş, Medias, Sibiu, Sighi-şoara, Gherla, Târgu-Săcuesc, Câmpia-Turzii, Luduş, Ocna-Mureşului, Aiud, Turda, Târgu-Mureş, Topliţa, Reghin, Deva, Lupeni, Petroşani, Barolt, Cluj, Odorheiu.

Clujon hat csoportban a theologusok és egy s.-lelkész gondozta a tanoncokat s végezték a vallásoktatást; Baraolton vallásoktatást nyerne, de vasárnapi iskolába nem lehetett szervezni őket, Devan nem lehetett vallásoktatásban részesíteni őket, Lupeniban néhány vasárnapi iskolás, Hâţegen három IKE-s volt, Târgu-Mureşen egy rész jár a bibliaórákra, egy részök vasárnapi iskolába. Câmpia-Turzii-ben, Ocna-Mureşului-n az egyházközség, Aiudon a Férfiszövetség külön is gondozza őket, Câmpia Turzii-n, Ocna-Mureşului-ban, Aiud-on, Turdan, Răsboieni-ben járnak a bibliaórákra. Sibiuban az egyházközség gondozza, cserkészcsapatot is alakított belőlük, Sighişoaran 10 állandó bibliakörös van közöttük. Taşnadon ifjúsági körben gondozza külön is a lelkész, ott is, Ză-lăuh is több bibliakörös is van. Şomcuta-Maren bibliakörbe járnak. Sf. Gheorghe-ban külön bibliaórát tart számukra a lelkész. Bistriţan is vannak bibliakörök.

Vallástanításuk az 1934—35. tanév közepéig, ha hiányosan is, de rendszeresen és akadálytalanul folyt, akkor a közmunkaügyi miniszter úr 120,024—935. sz. rendeletével eltörölte a vallásoktatást, helyette „moralis nevelési órákat vezetett be, melyeknek nincs felekezeti karaktere“.

E „tantárgyat“ az ortodox vagy gör. kath. papok adják legtöbb helyt elő.

A rendelet ellen a közmunkaügyi miniszter úrnál és a valóságügyi miniszter úrnál is orvoslást kerestünk, eddig sikertelenül.

Elsősorban a férfiszövetségeknek kellene az iparostanoncok lelki és más irányú gondozását vállalni, de mindent meg kell tenni a belmissziói munkák segítségével, hogy a református valóságügyi tanoncok teljesen el ne idegenedjenek tőlünk.

Tanítóink anyagi helyzetében semmi változás nincs, most is az 1927. évi illetményt kapják 45—35% áldozati adóval, még így is sok a hátrálék, késedelmezés. Tudjuk, hogy egyházközségeinknek is nehéz az anyagi helyzete, súlyos a hiány is, mégis szégyenletesnek tartjuk, hogy ezt a létminimumon is alól levő fizetéseket sem adják teljesen és pontosan, pedig az önfeláldozásban, áldozatosságban már tovább nem mehet a kötelességet nehéz anyagi sorsban is buzgón teljesítő, örökös aggodalomban, vizsgák, inspekciók idegességében őrlődő tanítói kar.

Elemi iskoláink szükséglete az 1933—34. tanévben 29 millió 3.461 leut, az 1934—35. tanévben 29,328.586 leut tett ki.

A 14%-os községi iskolailletékből elenyészően csekély az az összeg, amit iskoláink, még olyan helyeken is, ahol más iskola nincs, a dologi szükségletekre megkaptak, pedig a felfolyamodás, revíziós bizottsághoz való felelősség lehetőségét is kimerítettük.

Íme, a vigasztalan, aggodalmakkal gyötrő, sötét kép egyházunk „veteményes kertjének“ száradó, letarolt, vihartól tépett mezejéről! Pedig csüggednünk nem szabad és nem lehet, és segítséget csak magunkban keressünk, az őseinktől kapott örökséget meg kell tartanunk, mert más út nincs faji kultúránk, szent hitünk megőrzésére.

IV. Jelentés az Egyházkerületi Iratterjesztés állapotáról.

Az iratterjesztés az 1933. évben 2746 énekeskönyvet, 382 drb. teljes bibliát és 1595 drb. bibliai részt, 110 drb. imakönyvet, 11.608 drb. valláskönyvet, 8636 drb. ref. naptárt, 12.266 drb. egyéb könyvet és füzetet adott el, összesen 37.343 darabot. Az év folyamán eladott könyvek értéke 752.950 lei és 10 bani. A künnlevőség 595.011 lei és 25 bani. Kiadványaink 1933-ban: III—IV., VI. és VII. oszt. valláskönyvek új lenyomata, az 1934. évi Református Naptár.

Az 1934. évben eladott az iratterjesztés 3546 drb. énekeskönyvet, 423 drb. teljes bibliát és 1270 drb. bibliai részt, 228 drb. imakönyvet, 12.884 drb. valláskönyvet, 8753 drb. ref. naptárt, 7030 drb. egyéb könyvet és füzetet, összesen 34.134 darabot. Az iratterjesztés összforgalma 744.862 lei 60 bani. A künnlevőség 588.944 lei 05 bani. Kiadványaink 1934-ben: Énekeskönyv, I—II., V. és VII. oszt. valláskönyv. Dr. Imre: Lajos: Az Ige és a fegyelem, a parochiális könyvtár XVI. kötete, Református Naptár az 1935. évre, A ref. presbiter kiskatéja új lenyomata és A református Férfiszövetség és Református Ifjú kiskatéja.

1933-ban kiosztott az iratterjesztés 56.715 lei értékű könyvet, 1934-ben 20.443 lei értékű könyvet ingyenesen.

V. Vagyonügyi jelentés.

Az egyházkerületi pénztár számadásairól, költségvetéseiről, valamint az egyházkerület vagyonügyi helyzetéről az alábbi jelentést terjesztjük a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés elé:

A) Az 1933. évi számadás 166.562 lei és 85 bani veszteséggel, az 1934. évi számadás pedig 110.938 lei 57 bani veszteséggel állítatott össze és záratott le. Ezen számadások első- és másodfokon felülvizsgáltattak s ezeknek főbb tételeit 1934. december 31-iki dátummal az alábbiakban ismer-tetjük:

1. Ingatlan számlánknak egyenlege 1934. december 31-én 2,996.684 lei és 55 bani, mint teher-tétel, de ennek a számlának fedezetéül szolgál a püspöki székház, a Calea Victoriei 40. és 44. számú ház, a Str. Kogălniceanu 29. számú telek, továbbá a Str. Bratianu 43. számú ház, valamint Str. Calvin 2—4—6. számú telkeknek az egyházkerületi pénztárt illető része. Erről jelentésünk további részében részletesen fogunk beszámolni.

2. Az Önbiztosító alapunk egyenlege 1934. december hó 31-én 2,378.904 lei 94 bani. Önbiztosításunk viszont van biztosítva az Első Erdélyi Biztosító r. t.-nál és a Minerva Biztosító r. t.-nál.

3. Az egyházközségek betétszámlája 3,452.879 lei, miután ezen betétnek 50%-a leíratott.

4. Viszont az egyházközségek tartozása 4,902.526 leire esökkent a konverziós törvény következtében.

5. Az Iratterjesztés saját költségvetése keretein belül gazdálkodott.

6. Az útiköltség az 1934. évben 268.539 leiel záratott le.

7. Házbérszámlán befolyt 852.340 lei, amit 212.429 lei ingatlan fenntartási költség terhel.

8. A Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbanknál a legutóbbi jelentésünk alkalmával 8,349.093 lei betét szerepel. Ezen a számlán jelenleg 100.000 lei követelésünk áll fenn, minekutána az összes Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbanki érdekeltségünket legutóbbi jelentésünk óta napi árfolyamon likvidáltuk. Ebben az összegben szerepel az Orăștie-i Kollégium tulajdonát képező 4,000.000 lei betét is.

B) Az 1935. évi egyházkerületi költségvetés 4,910.660 lei fedezettel, 5,055.000 lei szükséglettel, tehát 144.340 lei hiánnyal állítottott össze.

Az 1936. évi költségvetés majdnem ugyanazon tételek alapján 4,755.860 lei fedezettel, 4,846.200 lei szükséglettel, tehát 90.340 lei hiánnyal állítottott össze. A költségvetések első és második fokozaton felülvizsgáltattak és jóváhagyattak. A két évi költségvetés lényegében ugyanazon adatok alapján állítottott össze.

A számadásokkal és költségvetésekkel kapcsolatban tisztelettel jelentjük a Méltóságos és Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek, hogy tekintettel az időközben érvénybe lépett konverziós törvény intézkedéseire, de tekintettel egyházközségeink súlyos anyagi helyzetére, igazgatótanácsunk az egyházközségeink tartozásaira alkalmazta a konverziós törvény intézkedéseit és ezen a címen az egyházközségek tartozásaiból a mai napig 5,080.044 leit írt le konverziós veszteség címén. Viszont ezen veszteségek legalább részbeni fedezésére kénytelen volt az egyházkerületi pénztárban kezelt betétek és alapokat 50%-al redukálni. Jóllehet, igazgatótanácsunk az egyházkerületi pénztárnak adós egyházközségekkal szemben a legnagyobb megértéssel járt el, sajnálattal kell jelentsük a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek, hogy egyházközségeink legnagyobb része a konverziós veszteségek leírása után fentmaradó kölcsöntartozásuk visszafizetési kötelezettségeiknek sem tesznek eleget, úgy hogy ezen egyházközségekkal szemben igazgatótanácsunk a legszigorúbb eljárást kell, hogy alkalmazza a jövőre nézve.

Jelentjük továbbá, hogy Igazgatótanácsunk a legutóbbi jelentés óta likvidálta azokat a bankbetéteket, amelyek a kényszerjegyzési, valamint konverziós törvény értelmében veszteségeknek voltak kitéve, a bankbetétek legnagyobb részét

napi ártolyamon értékesítette s az így befolyó összeget ingatlanokba fektette.

A legutóbbi Jelentésünk óta befejezést nyert a bucu-rești-i iskolaépület sekvestrálása miatt indított kártérítési perünk is, amennyiben a kártérítési per tényleges megindítása előtt egy megegyezés jött létre a román állam és egyházkerületünk között. A kártérítési összeg, ami az egyházkerületi pénztárba a költségek levonása után befolyt, 1,883.000 lei.

Jelentjük a Méltóságos és Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek, hogy a legutóbbi Jelentésünk megtétele óta a következő ingatlanvásárlás és építkezés történt, melyek mindenike a Diakonissza Intézet otthonának létesítését és a Református Kórház bővítését célozták. 1934. nyarán Igazgatótanácsunk megvásárolta a Kálvin u. 4—6. számú házastelket, mely telken egy egyemeletes, jókarban lévő villaépület volt. A vételár 2,150.000 lei volt. Ez az egyemeletes villaépület minden nagyobb átalakítás nélkül alkalmas volt a Kórház bővítésére s ennek alapján Igazgatótanácsunk az épületet a Kórház vezetőségének rendelkezésére bocsájtotta, miáltal a két kórházépületben a férőhelyek száma az 50-et elérte. A Kálvin u. 4—6. számú házastelek vételárának fedezésére szolgált az Orăștie-i Kún-kollégium tulajdonát képező 4,000.000 leies betéti könyvnek eladási ára olyképen, hogy a hiányzó összeget igazgatótanácsunk a bucu-rești-i iskolaépületekért kapott kártérítési összegből fedezte le. Ezen vásárlás után igazgatótanácsunk ülésben megállapította, hogy az orăștiei kollégium a Kálvin u. 2. és 4. számú házastelek megvételének összegéből összesen 4,600.000 leit fizetett ki, ami az egész vételár kétharmad részének felel meg. Ezen megállapítás alapján igazgatótanácsunk értesítette a Kún-kollégium Méltóságos Elöljáróságát, hogy e két házastelek kétharmad része tulajdonjogilag mindenkoron a Kún-kollégiumot illeti, jóllehet, mindkét házastelek az Erdélyi Református Egyházkerület nevére van kebelezve, s kötelezte ez időszerint igazgatótanácsunk a Református kórház kebli tanácsát, hogy további intézkedésig a Kún-kollégium jelenlegi érdekeltsége 4,600.000 lei után 5%-os nettó kamatot térítsen házbér címén.

Örömmel jelentjük továbbá a Méltóságos és Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek, hogy folyó év folyamán felépült a Diakonissza-otthon kétemeletes szép épülete és ezen

épület rendeltetésének szeptember hó folyamán át is adatott. Az épület a Kálvin u. 6. számú telken épült és kétmillió száz-ezer leibe került kerek számban. Az építési költségek egy részét az egyházkerületi pénztár, a többi részét pedig a Diakonissza-Otthon részére beindított gyűjtési akció fedezte.

Legutóbbi jelentésünk megtétele óta befejezést nyert a braşovi felsőkereskedelmi iskola épületének építési munkálata s a minden tekintetben sikerült épület hivatásának 1934. szeptember 1-vel átadatott.

A lelkészek kongrua ügyére vonatkozó legújabb jelentésünket az alábbiakban terjesztjük elő:

Évek óta a lelkészek kongrua ügye aH egyházi életünk központjában. Lelkészeink kongruája több mint hat éve állandó változásoknak van kitéve, mondhatnók, félévenként. 1935. év április 1-vel kezdődő költségvetési év kezdetén lényeges változások történtek újból lelkészeink kongruájának megállapítása és utalványozása terén.

Ismeretes, hogy az előző években a református lelkészek kongruája különböző áldozati adók alkalmazása révén annyira csökkent, hogy az 1934. polgári évben egyes lelkészeink személyi kongruája 800—2000 lei között mozgott, úgy hogy például 1934. december hónapjában az erdélyi református egyházkerület lelkészei összesen egy hónapra 939.361 lei nettó kongruát kaptak az adó levonása után. Többrendbeli intervenció révén Lepadatu miniszter Úr megértő magatartása következtében a különböző felekezetek lelkészeinek kongruája részbeni egyenlősítése végett 1935. január, február, március hónapokra 30,000.000 lei rendkívüli kongruát utalt a kultuszminisztérium. Ebből a 30,000.000 leiből lelkészeink államsegélye január, február és március hónapokban 90%-al emelkedett, úgy hogy az erdélyi református egyházkerület lelkészei 1935. január, február, március hónapjaiban 1,718.752 lei államsegélyt kaptak havonként, tehát 779.391 leivel többet, mint 1934. év folyamán.

Aztán köztudomásúvá vált, hogy az egyházak lelkészeinek államsegélye újabb rendezés alá kerül 1935. év április 1-vel. Ezen új államsegély megállapítására vonatkozólag úgy egyházi, mint napilapokban különböző hírek jelentek meg az egyes felekezetek kongruájának csökkentése mérvét illetőleg. Ezért az alábbiakban ismertetjük a ténylegesen végrehajtott

kongrua-csökkentés mikéntjét. A csökkentés két vonalon történt, az egyik számszerű csökkentés, a másik a költségvetési évre tett egyelőre átmeneti jellegű intézkedések útján.

A március hónapban élvezett, úgynevezett felemelt kongruából levonták a lelkészeink által a vagyonbevallással kapcsolatban bevallott I. számú deklarációnak, vagyis az egyéni jövedelemnek 58%-át. Ezen intézkedés következtében az erdélyi református egyházkerület lelkészeinek április és következő havi kongruája 1,346.246 leire csökkent a március havi 1,718.752 lei kongruával szemben, a csökkenés 372.506 lei. Viszont emelkedett az április és következő havi kongrua a múlt decemberi kongruához viszonyítva, amely 939.361 lei volt, 406.885 leivel, tehát majdnem 50%-al.

Ezen új megállapításnál az egyes lelkészek személyi kongruája között azonban a legnagyobb eltérések mutatkoznak, mivel a bevallott helyi jövedelem arányától függően az egyes lelkészek kongruája 150—3200 lei között mozog. Különösen nagymértékben csökkentették az amúgy is nehéz körülmények között élő városi lelkészek kongruáját.

Ezen a megállapításon, melyet a miniszterium megszavazott törvény alapján eszközölt, a legközelebbi költségvetési év kezdetéig változtatást eszközölni nem lehet.

A napilapokban és egyes egyházi lapokban különböző százalékok jelentek meg arravonatkozólag, hogy a különböző felekezetektől különböző százaléklevonás eszközöltetik. A levonás százaléka mindenütt 58% s ha ebből az egyes felekezetek lelkészeire vonatkozólag némi eltérés mutatkozik gyakorlatilag százalékban kifejezve, ez abból következik, hogy a 30,000.000 lei felosztása 1935. január, február, március hónapokra különböző százalékban történt. A református lelkészek 90%-os emelkedést, az unitáriusok 100%-os emelkedést, más egyházak 10—20—25%-os emelkedést kaptak volt.

Az erdélyi református egyházkerület részéről meg kell állapítanunk, bár a teljes egyenlőségig nagyobb differencia áll fenn az egyes felekezetek lelkészeinek kongruája között, mégis a református lelkészek kongruája április 1-től globális összegben 45%-al emelkedett a múlt évi kongruához viszonyítva s így lelkészeink igen súlyos helyzetében ezen újabb rendezés mégis javulást s a teljes igazság felé egy újabb lépéssel való előhaladást jelent.

A miniszteri intézkedések értelmében kongrua-csökkenésnek kell minősítenünk azokat a megszigorító intézkedéseket is, amelyek a következő utasításokat tartalmazzák:

Nem ismerték el április 1-vel az új kórpótlékokat és családi pótlékokat.

A költségvetési év folyamán megüresedett állás betölthető, de kongrua csak a következő költségvetési év kezdetétől utalványozható.

Ezen intézkedések következtében súlyos feladatok elé állított egyházunk részint az új segédlelkészek kinevezése, részint az évközben szünetelő állások kérdésében.

Igazgatótanácsunk elnökségének többrendbeli írásbeli és személyes intervenciója révén csupán annyit sikerült elérni a kongrua folyósítását korlátozó rendelkezések tekintetében, hogy a minisztérium hozzájárult ahhoz, hogy amennyiben évközben olyan kongruás lelkészi állás ürül meg, amely állás után eddig is kongrua volt folyósítva, betölthető legyen olyan lelkésszel, aki az 1935. évi áprilisi státban kongruás helyen szerepel.

A minisztériumnak fenti intézkedései miatt kongrua nélkül maradtak az új segédlelkészek, kik a theologiai tanulmányaikat 1935. júniusában fejezték be, és mindazok a lelkészek és segédlelkészek, akik az 1935. évi áprilisi státban nem szerepeltek.

Amint ismeretes, a Méltóságos és Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés előtt, külön törvény rendelte el az összes egyházközségek és alkalmazottakra nézve a vagyonbevallás elkészítését és a minisztériumba való benyújtását. Ennek a rendkívül költséges és nehézkes rendelkezésnek egyházkerületünk pontosan eleget tett és a szükséges bevallási íveket idejében fölterjesztette a minisztériumba.

Általánosságban jelenthetjük, hogy az elmúlt két esztendő is a teljes pénzügyi és gazdasági krízis jellemezte, a hitelélet teljesen szünetel, a pénzintézetek a konverziós törvény értelmében likvidálással és a veszteségek leírásával voltak elfoglalva. Az egyházkerületi pénztár a rendelkezésére álló átfutó pénzeket ezekben a válságos években nem tudta bankszerűleg kezelni és gyümölcsöztetni, s így kénytelen volt átfutó pénzeit a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbanknál váltott sefben kezelni, minden kamatjövedelem nélkül.

Ezekben az években is igyekezett a főtiszteletű Püspök úr és Igazgatótanácsunk Elnöksége minden lehető alkalmat megragadni arra, hogy rendkívül nehéz körülmények között élő egyházi alkalmazottainkon különböző segélyakciókkal segítsen, ilyen volt a tanítató egyházi alkalmazottak rendszeres segélyezése, segélyek nyújtása súlyos betegségek esetén, stb.

Ezekben van szerencsénk beeszámolni a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek az elmúlt két évről a gazdasági vonatkozású ügyeinkről.

Az erdélyi református egyházkerület igazgatótanácsa.

Cluj, 1935. november 5-én.

Dr. Makkai Sándor,
püspök.

Gróf Teleki Arctur,
egyházkerületi főgondnok.

Vásárhelyi János,
püspökhelyettes,
egyházkerületi főjegyző.

Almási Samu,
Dr. Darkó Ákos,

Dr. Illés Gyula,
Mester Mihály,

egyházkerületi előadótanácsosok.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A szövegben előforduló helységnevek magyar elnevezése :

<p>Abud — Székelyabod
 Acătari — Ákosfalva
 Adămuş — Ádámos
 Aita Mare — Nagyajta
 Aita seacă — Szárazajta
 Aiud — Nagyenyed
 Alba-Iulia — Gyulafehérvár
 Alexandria — Sándortelke
 Angheluş — Angyalos
 Aninoasa — Egerpatak
 Araci — Árapatak
 Ariuşd — Erősd
 Armăneşti — Szentábrahám
 Atid — Etéd
 Babini — Bábony
 Bădeşti — Bádok
 Baia de Criş — Körösbánya
 Băndul de Câmpie — Mezőbánd
 Băra — Berekeresztur
 Becheşin — Bekecsalja
 Beclean — Bethlen
 Beşineu — Buzásbesenyő
 Beşineu — Sepsibesenyő
 Beu — Székelybő
 Biborţeni — Bibarcfalva
 Bicalatu — Magyarbikal
 Bistriţa — Beszterce
 Blaj — Balázsfalva
 Bodoc — Sepsibodok
 Bogdand — Bogdánd
 Boiu — Bun
 Borla — Szilagyballa
 Borşneul Mic — Kisborosnyó
 Borsă — Kolozsborsa
 Bozieş — Magyarborzás
 Branîştea — Árpástó
 Braşov — Brassó
 Bretea — Magyarberéte
 Bretea — Románbrettye
 Budiul Mic — Hagymásbodon
 Calata — Kalotaszeg
 Cămăraş — Pusztakamarás
 Câmpeniţa — Mezőfele</p> | <p>Câmpia-Turzii — Aranyosgyéres
 Căpuşul Mare — Nagykapus
 Căţălusa — Magyarkecel
 Cecălaca — Csekelaka
 Cehul-Silvaniei — Szilagy-cseh
 Cernatul de jos — Alsócsernáton
 Chendul Mare — Nagykend
 Chendul Mic — Kiskend
 Chepeţi — Köpecz
 Chezdi — Kézdi
 Chibed — Kibéd
 Chide — Kide
 Chinori — Várhegy
 Chinteni — Kajántó
 Cinta — Fiu-faháza
 Cireşeni — Sükő
 Ciunafaia — Csomafája
 Ciunbrud — Csombord
 Cluj — Kolozsvár
 Cobor — Kobor
 Coldău — Várkudu
 Colto Catalina — Koltókatalin
 Copand — Maroskoppánd
 Corneşti — Somosd
 Coroisânmartin — Koród-szentmárton
 Corunca — Koronka
 Crăciunesti — Nyárádkarácsony
 Crasna — Kraszna
 Cricău — Boroskrakkó
 Criştor — Kristyor
 Cristur-Crişeni — Szilagyfőkeresztur
 Cristur de Mureş — Maroskeresztur
 Cuiuşd — Székelykövesd
 Cürteni — Udvarfalva
 Dălnic — Dálnok
 Dămăcuş — Domokos
 Decea — Marosdéce
 Dej — Dés</p> |
|--|--|

- Deja — Désháza
 Delureni — Mezőujlak
 Dileu-Nou — Magyardellő
 Divicioara — Nagyvevecser
 Dobolii de sus — Feldoboly
 Dumbrăvioara — Sáromberke
 Ercea Mare — Nagyerese
 Eremieni — Nyárádszentimre
 Eresteghin — Eresztevény
 Fântânele — Ujős
 Feldicara — Melegföldvár
 Feliceni — Felsőboldogfalva
 Filea-Iod — Jod-Ratosnya
 Filiaş — Fiátfalva
 Filpişul Mare — Nagyfűlpös
 Fişeşul Gherlei — Ördögös-
 füzes
 Găneşti — Vámosgálfalva
 Gheorgheni — Görgényi
 Gheorgheni — Gyergyószent-
 miklós
 Gheorgheni — Györgyfalva
 Gherla — Szamosujvár
 Ghidfalău — Gidófalva
 Ghindari — Makfalva
 Gilău — Gyalu
 Glodeni — Marossárpatak
 Goreni — Dextrászéplak
 Gorneşti — Gernyeszeg
 Grânari — Nagymoha
 Grunişor — Kisgörgény
 Guruslău — Magyargoroszló
 Hădăreni — Hadrév
 Hărău — Haró
 Haţeg — Hátszeg
 Huedin — Bánffyhunyd
 Hunedoara — Hunyad
 Icafalău — Ikafalva
 Icozel — Kisiklód
 Ighiu — Magyarigen
 Ilieni — Ilyefalva
 Ilişua — Alsóilosva
 Jeledinţi — Lozsád
 Jibou — Zsibó
 Lacu — Feketelak
 Leleiu — Lelő
 Leordeni — Lőrincfalva
 Liorinţ — Lőrincréve
 Litenii de sus — Magyarléta
 Luduş — Marosludas
 Luna de jos — Kendilóna
 Luna de sus — Magyarlóna
 Maia — Mája
 Malin — Almásmálom
 Malnaş — Málnás
 Mănău — Monó
 Matei — Szentmáté
 Mediaş — Medgyes
 Mercurea-Ciucului — Csik-
 szereda
 Mujna — Székelymuzsna
 Mureş — Maros
 Muresmort — Holtmaros
 Naimon — Nagymon
 Neana — Harad
 Nima — Néma
 Noul-Român — Oláhujfalu
 Nuşeni — Apanagyfalva
 Nusfalău — Szilágynagyfalva
 Oaia — Székelyvaja
 Ocna-Dejului — Désakna
 Ocna de jos — Alsósófalva
 Ocna de sus — Felsősófalva
 Ocna-Sibiului — Vizakna
 Odorheiu — Udvarhely
 Orăştie — Szászváros
 Orosfaia — Oroszfája
 Pădureni — Erdővidék
 Paingeni — Póka
 Păsăreni — Backamadaras
 Palatea — Magyarpalatka
 Panie — Szilágypanit
 Papiu Ilarion — Mezőbodon
 Periş — Körtvélyfája
 Petecu — Petek
 Petrila-Lonea — Petrilla-
 Lónyaitelep
 Petroşeni — Petrozsény
 Pir — Szilágypér
 Poiana — Aranyospolyán
 Perceşti — Disznajó
 Porumbeni — Galambod
 Porumbeni Mari — Nagy-
 galambfalva
 Praid — Parajd
 Racoşul de jos — Alsórákos
 Râu-Bărbat — Borbátvíz
 Reghin — Szászrégen
 Roteni — Harasztkerék
 Săcăreni — Székes

- Sălaj-Solnoc — Szilágyszol-
 nok
 Sălăţig — Szilágyszeg
 Sânbenedic — Magyarszent-
 benedek
 Sânerai de Mureş — Maros
 szentkirály
 Sângeorgiul de Mureş —
 Marosszentgyörgy
 Sângeorgiul de pădure — Er-
 dőszentgyörgy
 Sânmiclăuş — Bethleaszent-
 miklós
 Sântămăria — Boldogfalva
 Santăni — Tusnádszántó
 Sântejude — Vasasszentegyed
 Sântana-Niraj — Nyárászent-
 anna
 Sânt-Andrei — Nyárád-
 andrásfalva
 Sărata — Sófalva
 Sărăţeni — Sóvárád
 Sărăud — Tasnádszarvad
 Satu-Nou — Ujfalu
 Satul-Român — Oláhujfalva
 Săvădisla — Tordaszentlászló
 Ser — Szér
 Sfântu-Gheorghe — Sepsi-
 szentgyörgy
 Sfăraşu — Farnos
 Sibiu — Nagyszeben
 Sie — Szék
 Solocma — Szolokma
 Someşeni — Szamosfalva
 Stejeriş — Cserefalva
 Stoiana — Esztény
 Strugureni — Mezőverese gy-
 háza
 Suat — Magyarszovát
 Suduţani — Érszodoró
 Şamşud — Mezősámsond
 Siclod — Siklod
 Şieu — Nagysajó
 Şilea — Nyárádselye
 Şimleul-Silvaniei — Szilágy-
 somlyó
 Şintereag — Somkerék
 Şomcuta-Mare — Nagysom-
 kut
 Tămaşfalău — Székely-
 tamásfalva
 Târgu-Săcuşese — Kézdivásár-
 hely
 Târnava — Küküllő
 Tăşnad — Tasnád
 Tăureni — Bikafalva
 Teaca — Teke
 Teiuş — Tövis
 Tonciu — Tacs
 Topliţa — Maroshévíz
 Torba — Torboszló
 Turda — Torda
 Turdaş — Tordos
 Tureni — Tordatur
 Teghea — Krasznacégény
 Tiptelnici — Száltelek
 Uioara — Marosujvár
 Ulieşul-Iaşul — Kányád-Jás-
 falva
 Uri — Felőr
 Valea-Lungă — Hosszuaszó
 Văleni — Dombos
 Vânători — Héjjasfalva
 Vârşolţ — Varsolez
 Viforoasa — Havadtó
 Viţa — Vicze
 Zagon — Zágon
 Zălau — Zilah
 Zaul de Câmpie — Mezőzáh
 Zimboru — Magyarnagyzo-
 mor